РЕСПУБЛИКЫН НЭГЭ ҮДЭР

ОШОДОГ ХОНОГОЙ НЭГЭН

ХАБАТА АЖАЛАЙНГАА охин соогуур сагай ошоһые обёорхошьегүй ушар байдаг гээшэ. Минута, час, үдэрэй үлхэлөө дамжан ошодог он, жэлнүүд! Тэдэнэй аляанииеньшье абахада, өөрын онсо илгаатай, түүхэдэ тусгаар тэмдэгтэй ороһон байдаг.

Бүхэли жэл, һарашье бэшэ, оройдоо гансахан үдэрые абаад үзэхэдэ, коммунизм байгуулгын тэмсэлдэ хам ороһон совет хүнүүдэй ажабайдалда айхабтар ехэ түйлалта хэгдэдэг, элдэб олон ушар болодог байна. Манай хүнүүдэй ажал хэрэгэйнь, амгалан тайбан байдалайнь, соёл гэгээрэлэйнь талаар абажа хараа һаа, үдэр бүхэндэ мартагдашагүй дэмбэрэлтэ һайхан хэрэгэй дээжэ олдохол.

Уржын саада үдэр барагдаһан май һарын гушан Буряад оронойнай түүхэдэ өөрын хуудаһа нээһэн намтартай. 1923 оной тэрэ үдэр Бүхэроссин Центральна гүйсэдхэхэ комитет Буряадай автономито совет социалис республика байгуулха тогтоол гаргаһан байгаа. Энэ үе соо республикымнай ажалшад бүхы совет арадтаяа хамта түрэл коммунис партиингаа хүтэлбэри доро ябажа, зол жаргалта коммунизм байгуулха замаар амжалтатайгаар урагшаа дабшана.

Республикынгаа арадай ажахын һалбаринуудта, соёл гэгээрэлэйнь хүгжэлтэдэ болоһон түйлай ехэ хубилалтануудые дүшэ гаран жэлэй саадахи үетэй жэшэхэдэ тон ехэ илгаатай. Дүшэн жэл түүхэдэ даншье богонихон саг даа. Энэ үедэ түйлаһан амжалтаараа буряад арадай омогорхохо дүүрэн эрхэтэй. Хамаг бүхы илалта, амжалтамнай имагтал совет засагай ашаар түйлагдаа.

Абаад үзээл, үни хада үнгэрһэн гушаад оной үеые. Үгытэй ядуу үмсын ажалтанай колхоздо орожо, хэтынгээ жаргалда зориһыень мартахын аргагүйл. Тэрэ сагай буряад зоной ажабайдалые мүнөө сагайхитай жэшэхэдэ, үдэр һүни хоёртой адли бшуу. Мүнөөнэй юрын колхоз, совхозой ажахыда нэгэ үдэр соо бүтээгдэдэг ажалай хэмжээн тон ехэ. Гансахан тракторай нэгэ үдэр соо хахалдаг газарые тиихэдэ морин плугаар хэдэн үдэр соо тойрохо, бар хүсэнэй хэды ехэ хүшэ хүлһэ адхаха хэрэгтэй байгааб.

Үнгэржэл байдаг үдэр бүхэндэ ажал хэрэгэй урагшаа дабшана, ажабайдалнай хубилна, һайжарна. Үхибүүн ябаһан залуушуул эрдэм һургуули шудална, оньһото техникэ жолоодоно, ажалдаа эрдэм ухаанай түйлалта хэрэглэнэ. Жэшээ болгон, алишье колхоз, совхозой техник-үрэжүүлэгшые абаад үзэе. Нэгэ үдэр соо тэрэ хэдэн арбаад хони искусственна аргаар үрэжүүлээд, хабарай һарын нэгэ үдэр бүри олон хурьга абана. Мүнөө юрын хэрэг болоһон энээн тушаа гушаад оной үедэ хэлээ һаа, үнэншэхэ хүншье олохонь бэрхэтэй һэн.

Оронойнай арадай ажахын гол һалбари—промышленностиин үйлэдбэридэ нэгэ үдэрһөө байха нэгэ час, минута айхабтар үнэтэй. Республикымнай промышленна предприятинууд гансахан часай туршада тон ехэ хэмжээнэй элдэб продукци гаргана. Улаан-Үдын сэмбын фабрикын хүдэлмэришэд майн 30-най үдэр 5,5 мянга метр нооһон бүд Эрхүү, Кемерово, Магнитогорск городуудай наймаанай организацинуудта, оёдолой фабрикануудта эльгээгээ. Мүн «электромашина» заводой коллективэй бүтээдэг шэнэ түхэлэй кранууд харин гүрэнүүд—Монгол, Хитад, Финляндэи, Румыни, Польшо, Куба үдэр бүхэндэ хэдэн олоор эльгээгдэнэ. Эдэ бүгэдэ республикымнай ажалшадай хэжэ байһан ажалай ехэ алхамай бодото гэршэ болоно. Бүхы орон доторнай нэгэ үдэр соо хэгдэһэн ажалай үрэ дүн айхабтар ехэ.

Оронойнай хүн зоной ажабайдалай һүүлэй үеын ушар байдал тухай хэлэбэл, СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада бэлэдхэл болоно. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб дүүргэхын, КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэри хүсэндэнь хүргэхын түлөө ехэ тэмсэлэй оршон байдалда һунгалтада бэлэдхэл политическэ ба ажалай тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр үнгэржэ байна.

Эрьежэл байдаг жэлэй 365 үдэрэй нэгэн—майн 30-да республика доторнай ямар үйлэ хэрэгүүдэй болоһон ушар тушаа газетымнай репортажнууд хэлэжэ үгэнэ.

РЕСПУБЛИКЫН НЭГЭ ҮДЭР

ЖАБХАЛАНТА ЕРЭЭДҮЙНГӨӨ...

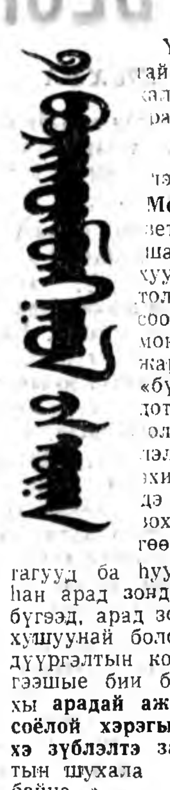

1.

ҮНГЭРҺЭН сагай түүхын хуудаһа халташье һаань, хаража үзэе.

1923 ондо хэблэгдэһэн **«Буряад-Монголун үнэн»** газетэ. Нимгэржэ, шарлашаһан нэгэ хуудаһан дээрэнь толилогдоһон бэшэг соо иигэжэ хуушан монголоор таталжархиһан байба: «бүхы республика дотор хушуунай ба волостинуудай зүблэлэй һунгуули эхилхээр байна. Тэдэ суглаануудые зохистойгоор үнгэргөө һаа, хүдөө нютагууд ба һууринуудаар һууһан арад зондо ажал ехэтэй бүгээд, арад зон хадаа өөһэдын хушуунай болон волостинуудай дүүргэлтын комитет (исполком) гээшые бии болгоходоо харанхы **арадай ажал байдал, түрэ соёлой хэрэгые заһан хүгжөөхэ зүблэлтэ засагай** түрүү шатын шухала оронние тогтооxo байна...»

Совет засагтаа ямар хизааргүй ехээр шүтэһэн мүрнүүд бэ! «Арадай ажал байдал, түрэ соёлой хэрэгые заһан хүгжөөхэ зүблэлтэ засагай...»—иигэжэ зуун хүн сооһоо үзэг бэшэг таниха 3—4 хүнүүдшье, үзэг бэшэггүйшүүлшье өөрынгөө ухаан зүнгөөр мэдэрһэн, ойлгоһон байгаа хаям... Зүгөөр тиихэдэ хото хүдөө нютагуудта урданайхиһаа ондоо шэнэ юумэн баригдажа үрдигдөөгүй байхаһаа гадна, ангиин тэмсэлэй хурсаданги, ехэ бэрхэтэй үе саг байгаа. Зоной ухаан мэдэрэл мунхаруулха лама хубалзанар, бусадай хүзүү һандайлжа амидарһан нюдарган баяшуул, хаан засаг түрэдэ анха алба хэһэн ноёд һайдууд Совет засагай тогтомсоор хэды амаа татуулһан болобошье, арад зондо, совет хуули ёһондо харша тэмсэлээ улам мэхэтэй муухайгаар үргэлжэлүүлһээр байгаа.

— Эдэ ангиин дайсад 1923 ондо һунгаха эрхэгүй байгаа юм. Ондоогоор аргагүй һэн. Тиигээд һунгалта гээшэ олон шататай аад, гар үргэлгөөр лэ үнгэргэгдэдэг байһан юм. «Саг сагтаа, сахилза хүхэдөө» гэдэг энэл хаям,—гэжэ 1920 оной коммунист, тэрэ үедэ Түнхэнэй аймагай гүйсэдкомой түрүүлэгшээр хүдэлһэн, пенсионер Иван Васильевич Ченкиров хэлээ һэн.

Һунгалтынхие кампани үнгэргэхэдөө Совет засагнай тэрэ тэмсэлээр орьёлһон үе сагташье тон зохимжотой гурим тогтоожо, арад зонойнгоо талые харалсаһан, арад зомнай Совет засагаа бэхижүүлхын хойноһоо хэды ехээр оролдоһон байна гээшэб!

Тиигээд һунгуулиимнай эрхэ, тэрэнээ эдлэхэ гуримууд тухай СССР-эй Конституциар баталагдаһанние бдсо һайн мэдэнэбди. Һунгуулиимнай эрхэ дэлхэй дээрэ эгээл үзэгдөөгүй дүүрэн түгэлдэр эрхэ гэжэ элитэ. Энэ һайхан эрхээ баһа дахяад лэ энэ хүхын дуунай һарын 12-то баяр омогорхолтойгоор эдлэхэмнай.

2.

Совет засагай аша туһа гайхамшаг лэ. 1923 ондо майн 30-най байдалаар Буряадаймнай республика юутэй байгаа һэн бэ? Хүдөө нютагуудай барилга, байдал урданайхил заңдаа бэлэй. Жэшээ—Хориин аймагай Загастай тосхон. Эндэ 40 гаран үрхэтэ айл ажаһуугаа. 1923 ондо өөһэдын таряанай газартай, сабшалантай болобошье, ехэл зүдэрүү тулюур, гэрээ угааха, сагаадаха, баһада орохо гэхэ мэтые огто мэдэхэгүй, айхабтар һалан муухайгаар ажаһуугаа. Лама бөөнэр үхэл түлеэн. Үбшэн тахал болоходо, дагадха тулам шэрэжэ, буу һүргэжэ ябаад—дура зоргон соогоо зашалдаг һэн ха.

Тиихэдэ хүн зон үдэжэ, олошоржо бэшэ, харин үсөөржэ, үгыржэ. арбаад үрхэтэ айлнууд огто үндэһэ таһарһан байгаа. Магазин, больница тухай дурдаһанайшье дэмы.

Теэд мүнөө ямар болошооб? Хэдэн үйлсэнүүдые ходо зурылгаһан, электрын элшэ гэрэл яларуулһан, хоёр мянга гаран хүн зонтой, юрөөлэй һайн юрөөл эдлэһэн—үнэр баян, шэнэ барилга гэрнүүдээр аржыһан тосхон тэбхыжэ һууха юм. Үйлсэнүүдээрнь автомашинанууд, мотоциклнууд һүндэлхэ... һургуули, амбулатори, магазин, бани гэхэ мэтэ булта байха. Тэндэ мүнөө шэнэ клуб бодхоогдоно. Багшанар, эмнэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд — бултааран нютагай хүбүүд, басагад... Иимэл хаям даа шүтэһэн найдаһан Совет засагнай!

— Ган гасуур жэлэй тохёолдобошье хони хурьгадаа гарза хоролтогүйгөөр ондо оруулжа байнабди. Энэмнай Совет засагай дээдэ зургаанние һунгаха һунгалтада бэлэгнай болуужаг. Амаралта, аршаандашье байбал, һаатангүй, бултааран лэ хүндэтэ эрхээ эдлэхэ, депутадта кандидадуудай түлөө дуугаа нэгэн адляар үгэхөөр бэлэмди,—гэжэ тэндэхи совхозой отделениин партийна организациин секретарь нүхэр А. Тапхаев майн 30-да агитпункт сооһоо мэдээсэбэ.

3.

ҮГЫШЬЕ бол 1923 ондо огто үгы байһан Закаменск город. Энэмнай Буряад ороной горнорудна промышленностиин ехэ түб.

Майн 30. Тэндэ хүгжэмэй һургуули дүүргэһэн үхибүүдэй ехэ концерт культурын байшанда болобо; совет-монгол хани нүхэсэлэй бүлгэмэй аймагай таһагта гэшүүн боложо орохо тухай хүдэлмэришэдэй суглаанууд комбинадай бүхы цехүүдтэ үнгэрбэ. Тиигээд саашадаа МНР-эй Булган, Хубсугул аймагуудтай бүри ехэ харилсаатай болохо юм. Энэ суглаанууд дээрэ республиканска конференцидэ ошохо делегадууд һунгагдаба.

Жаран дүрбэн байратай шэнэ гэрэй газаагуур бетон харгынууд татагдаба, набшаһата модод һуулгагдаба. Энэ гэр һунгалтын үдэртэ бэлэг болгогдон, ашаглалгада үгтэхэ юм.

Пионернүүдэй байшан сооһи һунгуулиин нэгэдэхи участок. Эндэхи участково комиссиин түрүүлэгшэ Паньков Анатолий Андреевич (гушан зургаа наһатай, инженер, түрэһэн нютаг—Бэшүүр) дежурлаба. Һунгагшадай списогэ хэр шалгаһанние бүридхэбэ. Мянга һайса гаран хүнһөө үшөө зуугаад хүн үлөө, агитаторнуудтай уулзахам гэбэ. Участогтаа 1948 ондо түрэһэн эгээл залуу һунгагшадтай совет һунгуулиин гурим тухай хөөрэлдөө үнгэргэбэ.

Гусиноозерск 1923 ондо баһал саһан дээрэ сараагүй, саарһан дээрэ нэрэгүй байһан. Шахтын һуурин байһан тэрэ тосхон 1953 ондо город нэрэ зэргэтэй болоо һэмнай. Хүрин нүүрһэ абадаг гол гуламта. Томо электростанцитай. Олохон томо шулуун гэрнүүдтэй, хэдэн һургуулинуудтай, культурын ордонтой. Бэшэшье барилга түхеэрэлгэнүүдээр олон. 1923 ондо газарынь хониной бэлшээри байһан гэхэ.

Бүхы участогуудтань агитаторнууд дежурлаба. Һунгагшадай списогэй шалгалта дүүрэнтэбэ.

Сэлэнгын аймгүйсэдкомой зүблөөн боложо. үхибүүдэй зунай амаралта тухай асуудал хаража үзэбэ.

4.

ХОЁРДОХИ табан жэл соо түрэһэн «баатар» — ЛВРЗ-гэй инструментальна цех. Зосоонь яла сала.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Борис Захарович Поздеевтэй — нюргаар үндэршэг, шүрбэһэлиг туранхай бэетэй, бууралтад гэһэн толгойтой, урин харасатай 50-аад наһанай хүнтэй уулзабабди. Энэ хүн өөрынгөө даруу түбшэнние элирхэйлхэ гэһэн юм шэнгеэр балай ёһорхожо гоёобогүй. Халта бодолгото болоходол гээд лэ, дам саашань хөөрэжэ ороно.

— Мүнөөдэр прессшудхалаануудые мүлижэ байнаб. Энэ координатно-расточно станок дээрээ,—часыгаа хараадхина—халаанай даабари дүүргэнтэбэ гээшэ ха.

Үдын забһарай урда тээ—халаанай даабари! Одоол аймшагтай ажалша хүн хаш. «Борис Захаровичнай залуушуулай дунда тоншье хүндэтэй юм. Али бүхы талаараа абьяас жэшээ харуулна. Агууехэ оронойнгоо эрхэтэн, патриот байһанайнгаа гүн һайхан мэдэрэлые залуушуулдаа дамжуулдаг юм»,—гэжэ бригадир нүхэр Дүненко магтажа ханабагүй.

Үдэшэндөө Борис Захарович һунгагшадтайгаа уулзахаяа, депутадта кандидат нүхэр С. И. Исаевтай хамта түмэр замшадай ордондо ошобо.

Буряадаймнай оперо баледэи театр. Эндэ Братск. Ангарск, Эрхүү, Барнаулаар аяншалха тухай зүжэгшэдэй суглаан нилээд хүхюутэйгээр үнгэрбэ.

Суглаанай дүүрэмсээр СССР-эй арадай артист Лхасаран Линховоинтой золгобоб. Һунгалта тухай хөөрэлдэшэбэбди.

— Би СССР-эй энэ үнгэржэ байгаа зарлалай Верховно Соведэй депутат һэн бшууб.

— Тон зүб лэ даа.

— Депутат байха гээшэ айхабтар харюусалгатай, хүндэтэй ажал. Энэ эстафетээ хамта ажаллажа байһан Лариса Сахьяновада баяртайгаар дамжуулхамни. Этигэл найдабариемнай сохом лэ харюулжа шадаха байха даа,—гэбэ.

Соёл культурамнайшье соёрон дабшанал урагшаа. Соёлоймнай ажал ябуулагшад социалис оронойнгоо эгээн дээдын хайра, нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, солоёо дуудуулна. СССР-эй парламентын гэшүүн боложо баһа һунгагдана.

5.

СОВЕДҮҮДЭЙ байшангай хоёрдохи дабхар. Республикын засаг түрын эгээн дээдэ орган — БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиум ээлжээтэ зүблөөндөө сугларба. Тэрээнэй гэшүүд—арадай һунгамалнууд, эрхимэй эрхим түлөөлэгшэ нүхэд Анохина Н. А. (Кабанскын совхозой шубуушан), Павленко Е. П. (ЛВРЗ-гэй директор), Бурлов П. Н. («Электромашина» заводой директор), Будаева Н. Д. (Сэлэнгын XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой хонишон, мүнөө студент). Бирюков В. Г. (КПСС-эй горкомой нэгэдэхи секретарь), Ловушкин В. Г. (түмэр замай машинист), Крылова К. С. (Бэшүүрэй аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ) болон бусад хүндэтэ һууринуудаа эзэлбэд.

Зүблөө БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо К. С. Крылова нээбэ. Июниин 12-то болохоёо байгаа һунгалтада бэлэдхэл, һунгалтын үедэ авчахолбооной болон хэлхеэ холбооной ямар эмхидхэлтэй байха тухай асуудал али бүхы талаһаан шүүмжэлхы оршон байдалда хаража үзэгдэбэ.

Энэ зүблөөнэй үедэ Александр Уладаевич Хахалов СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудай үндэһөөр ВЛКСМ-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Ивановто, БурАССР-эй Хүдөө ажахын министерствын главна зоотехник нүхэр Четковада «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденуудые, ЛВРЗ-тэй хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Бердниковтэ, ород драмын театрай режиссер нүхэр Прохоновто Хүндэлэлэй грамотануудые барюулба. Президиум мүн бусад асуудалнуудые хаража үзөө.

6.

1923 ОНОЙ майн 30-най, мүнөө жэлэй майн 30-най байдал хоорондоо яаһан ехэ илгаатайб — «үдэр һүни хоёртол» адли. Дабшалта хүгжэлтэмнай аргагүй хурдан, түргэн.

Арадаймнай ажахы — эгээл һанаха байха юумэмнай, зол жаргалаймнай түшэг тулгуури жабхалан хурданаар хүгжэн ургана. Арад зомнай эрхэ сүлөө түгэлдэр, үнэр баян, ургэмжэтэй болбосоноор ажаһууна, ажаллана. Гансашье үдэрэй үльгэр жэшээнүүд—барагдашагүй!

Совет засагнай үнэхөөрөөл **«арадай ажал байдал, түрэ соёлой хэрэгые заһан хүгжөөжэ»** шадаа.

Ерээдүймнай бүришье гайхамшагтай!

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудай—эрхим хүбүүд, басагадайнгаа түлөө дуугаа үгэхэдөө, Совет засаг мандуулһан түрэл Коммунис партиингаа, гайхамшагта ерээдүйнгөө түлөө дуутаа үгэхэ байһанаа хүн бүхэмнай баяр омогорхолтойгоор мэдэр-

Р. ЦЫБИКОВ.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 131 (11117) | 1966 оной июниин 3, пятница | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй делегаци Венэ ерэбэ

ВЕНЭ, июниин 1. (ТАСС). Австриин Коммунис партиин ЦК-гай уряалаар КПСС-эй делегаци мүнөөдэр Венэ ерээ. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн П. Н. Демичев делегацинне толгойлно. КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Воронежско обкомой нэгэдэхи секретарь С. Д. Хитров, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн А. М. Румянцев, Украинын Коммунис партиин Харьковска обкомой секретарь Ю. А. Скляров, КПСС-эй Москва городой Первомайска райкомой секретарь З. П. Коршунова гэгшэдһээ делегаци бүридэнэ.

КПА-гай түрүүлэгшэ Ф. Мури, КПА-гай ЦК-гай секретарь Ф. Фюрнберг, КПА-гай ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, тэрэшэлэн СССР-һээ Австрида байдаг элшэн сайд Б. Ф. Подцероб делегацинне аэродром дээрэ угтаа

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Саахар үйлэдбэрилгын талаар долоон жэлэй түсэбэй даабаринуудые дүүргэлгын талаар амжалта түйлаһанайнь түлөө, саахарай промышленностиие хүгжөөхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй иимэ хүнүүдые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум өөрынгөө 1966 оной майн 23-най Указаар шагнаа гэбэл:

«Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор

Слепнев Сазон Андроновичые—Бэшүүрэй саахарай заводой хүдэлмэришэн.

«Ажалай шэн габьяагай түлөө» медаляар

Иванова Зинаида Ивановнае—Бэшүүрэй саахарай заводой инженер.

«Ажалаараа шалгарһанай түлөө» медаляар

Новокрещенных Михаил Александровичые — Бэшүүрэй саахарай заводой кочегар.

КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

НЭГЭШЬЕ ГА УҺАЛАГДАНГҮЙ ҮЛЭХЭГҮЙ

Манай совхоз уһанай газараар элбэг байбашье, урда жэлнүүдтэ тэрэнээ хүсэдөөр хэрэглэжэ шадангүй, бага ургаса абадаг байһан. Мүнөө жэл энэ алдуу эндүүгээ усадхажа, бүхы газараа шадаал һаа һайнаар ундалуулжа, үтэгжүүлжэ, үрэ ехэтэйгээр ашаглаха гэжэ оролдонобди. Энэ манай хүсэлэл, оролдолго партиин ЦК-гай һаяхан боложо үнгэрһэн Пленумэй шиидхэбэритэй тудана.

Үнгэрһэн хабартаа бидэнэр 2534, нёдондо намар 495 га таряалан уһалаабди. Эндэхи 500 гектарта хартаабха, 130 гектарта овощь, 1000 гектарта кукуруза, 2 мянгаадтань ороoһо таряан ургуулагдаха, 50 гектарта түмһэтэ ургамалнууд һуулгагдаа.

Уһанай газарта таригдаһан ургамалнуудай нилээд ехэ хубида минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Жэшээнь, мянгаад гектар шэниисэ, 146 га хартаабха болон бусад ургамалнууд иимэ үтэгжүүлгэдэ хүртөө. Гадна 500 гаран гектар сабшалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ хэрэглэгдэһэн.

Байгша ондо КПСС-эй ЦК-гай майн Пленумэй тогтоолтой танилсаад байхадаа, энээгээрээ һанаагаа амархагүй, ургамалнуудай ургажа байха үедөнь уһалха гэжэ хэлсэнхэйбди. Мүнөө таряалангаа хоёрдохёо уһалжа байнабди. Бүхыдөө 700—800 гектар шэниисэ, хартаабха, кукуруза бүхыдөө 2—3 дахин ундалуулагдахаар хараалагданхай. Эдэ үдэрнүүдтэ уһа сасадаг 18 насосно станцинн 8-ниинь хүдэлгэгдэжэ эхилээ.

1962 онһоо хойшо уһалагдаагүй байһан 250 гектар таряаланда шэнэ ханааб татажа, уһалһан байнабди. Маевка гэжэ газарта уһалагдаагүй байһан 250 га сабшалан баһал түрүүшынхеэ ундалуулагдаа. Үдэ голой захаархи гандадаг сабшалан мүнөө бүлүүр станцяар шиигтүүлэгдэнэ. Үнэгэтэйдэ уһалууриин системэнүүдэй управлениин хүсөөр 100 гектар газар уһалагдадаг боложо, тэндэ кукуруза таригдаба.

Гадна уһа, һалхинда нураһан, гэмтээгдэһэн таряалангые заһажа абаха хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Хуушан Хүрбэ гэжэ газарта 808 гектар полидо һужаатуулан тарилга хэгдээ, газарынь шаблаагүй плугаар элдүүрилэгдээ. Һужаануудайнь үргэниинь 50 метр болоно.

Гэхэтэй хамта шэнэ газар ашаглаха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Нёдондо ой модоной шууяжа байһан 170 гектар газар мүнөө таряалан болгогдожо, шэниисэ, ешмээн, морхооб таригдаба. Мүн урда жэлнүүдтэ урын уһанда эдигдэжэ, ганга нуруули болошоһон полиие бульдозероор тэгшэлжэ, 80 гектарта тарилга хэгдээ. Тэрэшэлэн леспромхозой модо отолһон газарта түгсүүлнүүд онгилогдожо, баһал таряалан үргэдхэгдэнэ. Мүнөө жэл иимэ 100 гектар газар ашаглагдаха.

КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй материалнуудтай танилсаад, совхозойнгоо газар дээгүүр үшөө дахин ябажа, хаана юу хэхэ аргатай байһанаа хэлсээбди. Даб дээрэ хараад үзэхэдэ, Сугукул гэжэ газарта хаалта боолто барижа, сөөрэм тогтообол, эндэхи уһалагдадаг газарые 5 дахин үргэдхэжэ, 200 гектарта хүргэхөөр гэжэ тоолонобди. Арга боломжонууднай ехэ, ажаллахал хэрэгтэй.

А. ГОВОРУНОВ,
Онохойн совхозой директор.
Загарай.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ХАБАРАЙ ТАРИЛГЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1966 оной июниин 1-нэй мэдээн
(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Бүхы тарилга	Тэрэ тоодо: Хартаабха	Тэрэ тоодо: Кукуруза
Баргажанай	69	61	16
Бэшүүрэй	82	83	72
Зэдын	69	62	45
Яруунын	77	40	—
Загарайн	84	64	74
Захааминай	66	41	102
Кабанскын	88	77	25
Прибайкалиин	85	90	10
Хяагтын	76	80	50
Мухар-Шэбэрэй	81	77	57
Сэлэнгын	70	27	31
Түнхэнэй	81	72	24
Улаан-Үдын	82	84	52
Хориин	77	52	31

АМАР МҮРЭНЭЙ АШАТА ЭРЬЕЭР

Хабаровска хизаарай туг дээрэнь—Ленинэй орден

ХАБАРОВСК, июниин 1. (ТАСС) Арадай ажахые хүгжөөлгэдэ амжалта түйлаһанайнгаа түлөө шагнагдаһан Хабаровска хизаарта Ленинэй орден барюулгада зорюулагдаһан баярай суглаан мүнөөдэр Спортын ордон соо болоо.

Суглаарагшадай зүгһөө халуунаар угтагдан, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорный үгэ хэлээ.

Н. В. ПОДГОРНЫН хэлэһэн үгэ

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын нэрэ обяараар орденто Хабаровска хизаарай хүдэлмэришэд, колхозникууд болон интеллигенциие, бүхы ажалшадые дээдэ хайрада хүртэһэнтэйнь баярламдуулан, халуунаар, үнэн зүрхэнһөө тэрэ амаршалаа. Совет хилыдэй амгалан ажал хёрхо хурсаар хамгаалан сахижа байһан эрэлхэг зоригто сэрэгшэд-алас-дурнынхиие, морягууд болон хилын харуулшадые үгэ хэлэгшэ мүн лэ амаршалаа.

Алас-Дурна зүгэй хоёр—Хабаровска болон Приморско хизаарнуудые—баян түүхэтэй, алдарта революционно болон ажалай заншалнуудтай хизаарнуудай шагнагдаһан тухай мэдээсэлые бүхы совет хүнүүд таа ехээр һаналаа ханан угтаа. Манай арад өөрынгөө Алас-Дурна зүгтэ дуратайгаар хандадаг, юуб гэхэдэ тэрэ манай ороной эрхэтэн бүхэнэй һанал сэдьхэлдэ ойро дүтэ байдаг гээд Н. В. Подгорный хэлээ.

Бусад хизаар болон областьнуудта Эхэ ороной дээдэ хайрануудые барюулагдадаг шэнги Хабаровска хизаарта шагнал барюулга өөрөө бэеэрээ баясхаланта ушар болохоһоо гадна, гайхамшагта үедэ боложо байһан дээрэһээ бүришье баяр баясхалантай болоно. Советскэ Союзай Коммунис партиин XXIII съездын хүдэлмэрөө дүүргэһээр хоёр һара хүрэхэгүй саг үнгэрөөд байна. Энэ съезд манай партиин, дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй, бүхы уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй түүхэдэ элитэ ехэ һуури эзэлхэ.

Шэнэ зорилгонуудые шиидхэжэ ороходоо парти болон арад ябажа гараһан замаа хаража үзэдэг, олон янзын, үнэхөөрөөл эршэтэ ехэ ажал ябуулгынгаа дүнгүүдые гаргадаг гээшэ. Өөрынгөө Коммунис партиие тойрон, нягтаар жагсаһан агуу ехэ совет арад дотоодын болон уласхоорондын байдалай талаар һаад бэрхэшээлнүүдэй тохёолдобошье, ленинскэ замаар шууд ябажа, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури найдамтайгаар, оролдосотойгоор байгуулжа байна. Энэ хадаа ажал ябуулгымнай гол дүн болоно.

Коммунис партиин политика, бодото ажал ябуулга совет арадай зүгһөө хододоо бүрин хүсэдөөр дэмжэгдэдэг. КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдые нэгэн дуугаар һайшаалга, эдэ шиидхэбэринүүдые шадаал һаа түргэнөөр бэелүүлхээр коммунистнуудай, бүхы ажалшадай шиидэнги байлга съездһээ хойшо бүхы орон дотор боложо байһан угаа ехэ политическэ, ажалай дэбжэлтэһээ өли тодоор харагдана.

Металл болон нүүрһэ абалгын, машина бүтээлгын болон химиин, энергетикын болон олон һалбаритай хүдөө ажахын хизаар мүнөө болоһон Хабаровска хизаар түгэсхэгдөөд байһан долоон жэлдэ бүхы оронтоёо хамта урагшаа шэнэ томо алхам хэһэн байна гээд Н. В. Подгорный тэмдэглээ. Эдэ жэлнүүдтэ 70 гаран промышленна предприяти, томо цех болон үйлэдбэринүүд, энергетическэ шэнэ барилганууд ашаглалгада үгтөө. Хүдэлмэришэд, инженер, технигүүдэй оролдосотой ажал хүдэлмэри промышленностиин бүхы продукциин 1,9 дахин ургалгые хангажа шадаа. Хэдэ хэдэн һалбаринуудта энэ ургалта бүри ехэ байгаа гэбэл: химическэ промышленностьда—хоёр хахад дахин, машина бүтээлгэ болон металл болбосоруулгада—2,3 шахуу дахин нэмээ. Загаһанай промышленностиин, загаһа барилгын колхозуудай ажалшад һайнаар хүдэлжэ, орондоо таба хахад үлүүтэй миллион центнер загаһа үгэһэн байна. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд зарим амжалтануудые түйлаа.

Урдань гэгдэнги балар, холын хизаар байһан нютаг совет хүнүүдэй ажалаар, эршэ зоригоор хүгжэнги экономическа район болгогдоод, тэндэ ажабайдал, ажал хүдэлмэри эбхэрэн долгилжо байна гэжэ мэдэрхэдэ аятай байна.

Хүн зоной культурно-ажаһуудалай эрхэ байдалые һайжаруулхын түлөөдэ ямар юумын хэгдэһэн тухай тэрэ хэлээ. Жэшээлхэдэ, Хабаровска хизаарта ажаһуудаг бага яһатанай: нивхууд, нанайцууд, удегейцүүд, ортонууд, ульченүүд болон эвенкнүүдэй ажабайдалда гүнзэгы ехэ хубилалта болоо. Эдэнэй ажаһуудаг газарнуудта городууд, тосхонууд, электростанцинууд байгуулагдаа, һургуулинууд, клубууд, больницанууд баригдаа.

Хүн бүхэниие болбосоролтой, али бүхы талын эрдэмтэй, хүн түрэлтэнэй олоһон бүхы оюун бодолой баялигые хэрэглэжэ, өөрөө ухаалан зохёожо шададаг болгохо гээшэ манай совет обществын гол зорилгонуудай нэгэн болоно гээд Н. В. Подгорный тэмдэглээ. Имагтал тонно буладуул тухай, центнер центнер загаһанууд тухай, кубометр модонууд тухай һаналаа табяад лэ, харин хүнүүд тухай һаналаа табингүй, кадрнуудые бэлэдхэхэ, ургуулха тухай оролдолго гаргангүй байгаа һаа, буладшье, загаһашье, модошье бэлэдхэн абалгые хангаха аргагүй. Коммунис партиин һүр жабхаланта, асари ехэ түсэбүүдые ажалда дуратай, эрэлхэг зоригто совет хүнүүд, Эхэ ороной ёһотойл патриодууд бэелүүлхэ байна бшуу.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

Ивалгын жэшээтэ туршалгын ажахы. Эндэхи хүдэлмэридэ техникэ ургэнөөр хэрэглэгдэнэ. Энэ жэлдэ гансахан хартаабха аяар 300 гектарта таригдажа байна. Майн гушанай үдэр хори гаран гектарта хартаабха таригдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: механизаторнууд уһалагдаһан газар дээрэ хартаабха тарижа ябана.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН НЭГЭ ҮДЭР

АМАР МҮРЭНЭЙ АШАТА ЭРЬЕЭР

Нүхэр Н. В. ПОДГОРНЫН хэлэһэн үгын түгэсхэл

Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, мэргэжэлтэдэй, ажахын, советскэ болон партийна кадрнуудай түргэнөөр ургалга, ажалда хатуужалга хизаарай мүнөөнэй ажабайдалдахи өгөөн лэ гайхамшаг үзэгдэл болоно. Тиимэһээ һүүлэй үедэ тэдэнэрэй нилээд олониинь, тэрэшэлэн сэрэгшэд хилын харуулшад правительственэ хайраар шагнагдаха ёһоорол шагнагдаһан байна. 890 шахуу хүн орденууд болон медальнуудаар, тэрэ тоодо 37 хүн Ленинэй орденоор шагнагдаа. Социалис Ажалай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ 8 хүн хүртэһэн байна. КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ правительствын зүгһөө Н. В. Подгорный шагнагдагшадые халуунаар амаршалаа, ажалай шэнэ илалта туйлахыень тэдэндэ хүсөө.

Алас-Дурна зүг ород арадай ашаглалгын түүхэ тухай үгэ хэлэгшэ дэлгэрэнгыгээр тогтоо, Японой, Американ, Англиин, Франциин интервентнүүдтэй болоһон байлдаануудай, харин эзэмдэгшэдтэ Эхэ ороноо худалдаһан, ородой энэ хизаарые залуу Совет республикада добтолон орохо газар болгохые һэдэһэн сагаантантай болоһон байлдаануудай үедэ Алас-Дурна зүгые хамгаалхадаа улаан шуһаяа, ами наһаяашье гамнаагүй баатарнууд тухай хөөрөө. Олон бэрхэшээл тохёолдоо гэбэшье, хизаар эдэниие тэсэн дабажа гараад, түгэлдэр хүсэтэ Совет Социалис Алас-Дурнын хизаар боложо шадаһан байна.

Сибиирин болон Алас-Дурна зүгэй экономикые үргэлжэ жэгдээр хүгжөөхэ гээшэ шэнэ табан жэлэй арадай ажахын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно гээд үгэ соо хэлэгдэнхэй. Үнгэрһэн долоон жэлэй бүхы орон доторхи дүнгүүдые Хабаровска хизаарай дүнгүүдтэй сасуулжа үзэхэ болоо һаа, хизаарай экономикын гол һалбаринууд түргэнөөр хүгжэнэ, орон доторхи дунда зэргын хэмжээнтэй жэшэбэл, байрын-ажаһуудалай барилга ехээр хэгдэнэ гэжэ эли болоно үгэнэ. Энэ хадаа Алас-Дурна зүгые ашаглалгада, тэрэнэй промышленна хүгжэлтэдэ парти, правительствын хандуулдаг тусгаар анхаралай үрэ дүн болоно. Промышленна хүгжэлтэдэнь ехэ мүнгэ зөөри, ехэ хэмжээнэй нөөсэнүүдые парти, правительство зорюулдаг.

Иимэ хараа шэглэл саашадаа үргэлжэлүүлэгдэхэ, энэ шэглэл КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүдээр баталагданхай. Энэ табан жэлһээ бүри ута болзорой турша соо Алас-Дурна зүгэй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ талаар дурадхалнуудые түсэблэлгын органууд мүнөө хараалан тодорхойлжо байнхай гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Табан жэлэй түсэбэй даб дээрэхи хараагай ёһоор, Хабаровска хизаарта промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 70—80 тухай процентээр, капитальна хүдэлмэридэ һомологдохо мүнгэ зөөри 1,7 үлүүтэй дахин нэмэхэ юм. Горнорудна, химическэ промышленностиин, хара болон үнгэтэ металлургиин хүсэ шадал горитойгоор нэмэхэ. Шэнжэлэлгын хүдөлмэри хэхэ, шэнэ металлургическа бааза байгуулгада бэлэдхэхэ, рудагай шэнэ уурхайнуудые ашагладаг болохо хэмжээнүүд абтаха зэргэтэй болоно. Хизаарай элдэб городууд болон тосхонуудта шэнэ предприятинууд баригдаха. Хүдөө ажахын тогтууритай үндэһэ һуури байгуулха хэрэг тусгаар удха шанартай гэжэ тоологдоно. Түмэр зам, порт, городой транспортые хүгжөөхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагданхай. Хизаарай хүн зоной хэрэглэмжые бүри хүсэдөөр хангахын тулада байрын гэрнүүдэй, культурно-ажаһуудалай эмхи зургаануудай барилга үргэнөөр хэгдэхэ байна.

Элидхэлшэ имагтал хэдэхэн тоо дурдаа. Зүгөөр эдэнь партиин ехэ зорилгонуудые хараалжа байһыень элирүүлнэ, эхилээд байһан табан жэлдэ эдэ зорилгонуудые бэелүүлхын тулада хизаарай ажалшадай ехээр, оролдосотой шангаар ажаллаха ушартай болохо байһые тодоор харуулна. Совет Алас-Дурна зүгэй экономическа хүсэ шадалые хүгжөөлгэ хизаарай ажалшадай хүсэлэл оролдолгоһоо нилээд ехээр дулдыдаха байна бшуу.

Түсэблэлгые саашадань нарижуулан һайжаруулха, арадай ажахые хүтэлбэрилэлгын, шадамараар ажахыгаа эрхилэлгын; бүхы юумэеэ алмалгын экономическа онол арганууд болон урмашалнуудые бэхижүүлэн хүгжөөхэ асуудалнууд тушаа Н. В. Подгорный саашань тогтожо хэлээ. Энэ талаар хизаарай предприятинуудай коллективүүд үүсхэл гаргана, тэдэнэй зариманиинь һайн үрэ дүн бодотоор туйлаад байна гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Бүхы арга боломжонуудые эсэшэ сусашагүйгөөр элирүүлхэ, ашаглаха, дүй дүршэлдэ, эрдэм ухаанда, коллективүүдэй зохёон байгуулхы эдэбхи хөшөөлдэ зоримгойгоор түшэглэхэ хэрэгтэй.

Хабаровска хизаарай байгаалиин баялигаар угаа ехэ байһанда үгэ соо анхарал хандуулагдаа. Харин барагдашагүй баялиг гэжэ байдаггүй. Уһа загаһаар хэршье элбэг һаа, ашагта малтамалнууд ехэ, ой тайга модо олонтойшье һаа, шадамараар, бодолтойгоор тэдэниие ашаглаагүй һаа, удаан саг соо хүрэхэгүй байна. «Красный маяк» гэжэ артелиин загаһашадай үүсхэлые үгэ хэлэгшэ һайшаагаа. Тэдэнэр бодолтой шадамар эзэд байһан дээрэһээ Амар мүрэнэй загаһые аршалан хамгаалха гүрэн түрын шухала хэрэгтэ хабаадалсаха гэжэ шиидхээ—мүнгэ зөөри бэдэрэн оложо, Вятска тохойдо загаһанай түрьһээ хаяха ажахы түхеэржэ эхилээ. Удаадахи үетэндэ дамжуулан үгэхын тулада байгаалиин баялигые өөһэдөө хэрэглэхэһээ гална, тэдэниие арьбадхаха гээшэ манай нангин уялга болоно.

Туйлаһанаараа һанаагаа амархагүй гээшэ урагшаа дабшаха саг үргэлжын эрмэлзэлгэ—совет байгуулалтын үедэ ургаһан шэнэ хүнэй гайхамшагта шэнжэнүүдэй нэгэн болоно. Бии байһан дутуу дундануудта хизаарай партийна организаци, бүхы ажалшад һанаа амараар хандажа шадахагүй байна. Жэшээлхэдэ, барилга-хабсаралгын хүдөлмэриин ябаса мүнөөнэй эрилтэнүүдтэ заримдаа харюусажа шаданагүй, хабарай полевой хүдэлмэридэ бэлэдхэлгэдэ, тэрэниие үнгэргэлгэдэ дутуунууд бии байгаа, худалдаа наймаа эмхидхэлгэдэ, илангаяа хүдөөгэй хүн зониие ажаһуудалай, соёл культурын талаар хангалгада горитой дутуунууд үшөө бии байһаар.

Хабаровска хизаарай хүн зон тэрэнэйнгээ дүлэтэ халуун патриодуудынь болоно гэжэ бултанда мэдээжэ гээд Н. В. Подгорный үргэлжэлүүлэн хэлээ.

Партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэлгэдэ комсомолшууд болон залуушуулай эдэбхитэйгээр хабаадаха гэһэн патриотическа эрмэлзэлгэ ленинскэ комсомолой һаяхан хүдөлмэреэ дүүргэһэн XV съездын үедэ дахяад эли тодоор харагдаһан байха юм. Залуушуулай энэ эрмэлзэлгые һайшаан дэмжэхэ зуураа, олониитын уряагаар илангаяа городой хүн зоной дундаһаа 250 мянган эдир залуу хүбүүд, басагадые Сибиириин, Алас-Дурна зүгэй, Хойто зүгэй, Казахстанай, ороной бусад районуудай тон шухала барилгануудта эльгээхэ тухай комсомолой ЦК-гай, хэдэ хэдэн министерствэнүүдэй дурадхалые хүлеэн абаха гэжэ КПСС-эй Центральна Комитет, Советскэ правительство һаяхан шиидхээ.

Эдэ хүнүүдые аятай зохидоор, халуунаар угтажа, ажаһуудалайнгаа талаар түбхинэлгэдэнь, хизаарай ажалшадай дунда һууриян түргэнөөр олохо хэрэгтэнь туһалха гээшэ партийна, профсоюзна, комсомолой организацинуудай, предприятинуудай, барилгануудай хүтэлбэрилэгшэдэй шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

Манай орон доторой ажабайдалые, Советскэ Союзда коммунизм байгуулгые дэлхэй дээрэхи юрэнхы байдалһаа, уласхоорондын оршон байдалһаа таһалангүйгөөр бидэнэр хаража үзэдэг байнабди гээд Н. В. Подгорный хэлээ. Манай дэлхэйн социальна шэнжэ түхэл мүнөө угаа ехэ түргэнөөр хубилжа байдаг. Социализмын болон дэбжэлтын хүсэнүүдэй байдал шууд түргэнөөр бэхижэнэ. Уласхоорондын хүдөлмэришэнэй хүдэлөөн капитализмда улам шанга сохилтонуудые хэнэ. Колониализмын дарлалтаһаа сүлөөрһэн оронуудай улам олон миллион ажалшад политическэ ажабайдалда бүри ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг боложо байна. Эдэ бүхы улам ургажа байгаа хүсэнүүд хархис этэгээдүүдтэ, империализмда эсэргүүсэн, дэлхэйе шэнэдхэн хубилгахын түлөө амжалтатайгаар ябуулга хэнэ.

Политикын, экономикын, соёл сурталай талаар хэгдэжэ байһан империализмда эсэргүү тэмсэлые халирхайгаар ойлгожо болохогүй байна. Империализм экономическа ехэ арга боломжотой, сэрэгэй ехэ хүсэтэй. Хүн түрэлтэнэй шууд хүгжэлтые зогсоохые, социальна дэбжэлтын түлөө арадуудай хэдэг тэмсэл дарахые, һуларжа байһан байдалаа һэргээхые эрмэлзэн, США-гай империалистнууд түрүүтэй зэрхэг түримхэй этэгээдүүд сэрэгэй ябуулгануудые сэхээр бэелүүлхэ замда ороно.

Баатарлиг вьетнам арадта эсэргүүгээр американ зэрхэг түримхэйшүүлэй хэжэ байһан уршагта мууһай дайн байлдаан арадуудые өгөөн лэ ехээр зэбүүрхүүлнэ. Совет хүнүүд вьетнам арадые али болохоор дэмжэнэ, эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө үнэн зүб, тэсэмгэй тэмсэлдэнь тэрээндэ туһална. Вьетнамда арадай үнэн зүб хэрэг илаха гэжэ бидэнэр бултадаа батаар этигэнэбди!

Кубын Республикада эсэргүүгээр Холбоото Штадуудай һүүлэй үдэрнүүдтэ хэһэн харша ябуулганууд американ империалистнуудай зэрхэг түримхэй гэмтэ муухай политикын үшөө нэгэ хубинь болоно. Империалис шэнэ һанаашалгануудые сухарюулан сохихоор Кубын арад урдамэтэ хүсэд шииденги байна. Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо һаа, өөрынгөө газар уһанай бүрин бүтэн байлгые хамгаалжа байһан социалис Кубада манай хандалга һайн мэдээжэ—тэрээндэ бидэнэр хүсэдөөр таларханабди, баатарлиг тэмсэлыень хубилшагүйгөөр дэмжэжэ байһан тухайгаа бидэнэр дахяад лаб шангаар мэдүүлнэбди.

Советскэ Союз, бусад социалис оронууд империализмын зэрхэг түримхэй ябуулгануудта сохилто үгэнэ, уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларуулхын түлөө, эб найрамдал, арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэнэ. Колониализмһаа сүлөөрхын түлөө тэмсэжэ байһан арадуудта бидэнэр али бүхы талын туһаламжа үзүүлнэбди, хүгжэжэ байһан залуу гүрэнүүдые политическэ болон экономическа талаар дэмжэнэбди.

Тиигэжэ империализмда эсэргүү тэмсэлэй хамтын фронтые бидэнэр үргэдхэн бэхижүүлнэбди. Советскэ Союзай Коммунис парти дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй таһаршагүй хубинь, отрядуудайнь нэгэн боложо хододоо ябуулга хэдэг.

Манай партиин, Совет гүрэнэй гадаадын политическэ эдэбхитэй ябуулга социализмын тала руу дэлхэйн бүхы оронуудай хүн зониие бүри үргэнөөр татадаг боложо байна. Марксизм-ленинизмын үзэл суртал, социалис ёһоной ажабайдал манай бүхы планетэ дээрэ улам бүри ехээр мэдэрэгдэдэг боложо байнхай. СССР-тэ коммунизм байгуулга, совет социалис общественые али бүхы талаарнь нарижуулан хүгжөөлгэ хадаа дэлхэйн революционно хүгжэлтэдэ, империализмда эсэргүүсэн арадуудай хэдэг тэмсэлдэ манай партиин оруулдаг гол туһа нэмэри болоно.

Амгалан ёһоной гадаадын политикые бөөлүүлхэ зуураа, бидэнэр һаримжаеэ һуларуулнагүйбди, ороной өөрыгөө хамгаалха шадабариие бэхижүүлхын тулада бүхы шухала юумэнүүдые хэнэбди. Хабаровска хизаар хилэ шадарай нютаг болоно. Манай элинсэг хулинсагай гараар һэргээн хүгжөөгдэһэн, ашаглагдаһан, манай арадай адхаруулһан хүлһэ болон шуһаар нэбтэрһэн энэ газар нютагые Алас-Дурна зүгэй сэрэгэй округой, Улаан тугта Номгон далайн флодой сэрэгшэд, манай алдарта хилын харуулшад найдамтайгаар хамгаална.

Арми болон флодтой хани барисаатай байха гээшэ хизаарай промышленна предприятинуудай, колхоз, совхозуудай коллективүүдэй, олониитын организацинуудай заншал болоһоор үинэй. Шухала болоо һаань, нэгэн жагсаалда зогсожо, манай Эхэ ороной Алас-Дурна зүгэй газарнуудые баатарлигаар хамгаалхын тулада, энэ хани барисаае саашадань бэхижүүлхэ, тэрэниие бүри нягта таһаршагүй болгохо шухала. Манай хилэнүүд хододоо ойроо хүртэшэгүй байгаа, саашадаашье байха.

Манай партиин, Совет гүрэнэй бүхы политика хүнэй аша туһа тухай гүнзэгы ехэ оролдолгоор нэбтэрэнхэй гээд Н. В. Подгорный үргэлжэлүүлэн хэлээ. Тэдэнэй олон янзын ажал ябуулга совет хүнүүдэй амгалан тайбанаар ажаллаха эгээн һайн эрхэ байдалые, тэдэнэй байдалай һайжаралгые болон оюун бодолой талаар ургалтые хангаха гол зорилготой юм.

Арадай аша туһын тулада парти оршодог, энэ хадаа бүхы ажал ябуулгымнай үг зорилго гэжэ тоолодог. Энээниие арад ойлгодог, партида этигэдэг, коммунизм байгуулха талаар түсэбүүдыень хододоо хүсэдөөр дэмжэдэг.

СССР-эй Верховно Соведэй болохоёо байгаа һунгалтада партийнабэшэ хүнүүдтэй нягта нэгэдэлтэйгээр ябуулга хэхэдээ, парти үнэхөөрөө арадай аша туһа хараһан программа табиһан байха юм. Һунгалтын үедэ манай партиин ленинскэ хараа шугамые совет хүнүүдэй дахяад хүсэдөөр дэмжэхэ, арадай засагай дээдэ органдо өөһэдынгөө эрхим түлөөлэгшэдые һунгаха байһаниинь лабтай.

Хабаровска хизаарые Ленинэй орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые Н. В. Подгорный уншаа.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые баярай суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаа.

Ехэ шагналда хүртэһэнтэйнь дашарамдуулан, Хабаровска хизаарай ажалшадые Н. В. Подгорный үгынгөө түгэсхэлдэ үшөө дахин бүхы сэдьжэ зүрхэнһөө амаршалаа, ажалдаа амжалта туйлахыень, зол хубитайгаар, баян дэлгэрээр ажаһуухыень тэдэндэ, түрэлхид болон дүтынхидтэнь хүсөө.

* * *

Бүхы суглараашадай нэрьемэ альга ташалган доро Н. В. Подгорный Хабаровска хизаарай тугта Ленинэй ордениие бүхэлэн байлгаа.

Советскэ Союзай гимнын аялга зэдэлнэ. Ехэ буунуудаар буудажа, салют үгэлгын абяан дуулдана.

(ТАСС).

Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз 32 мянган хонитой. Энэ жэлэй оло мянган түл эхэһээ һалгагдажа, зунай бэлшээридэ гараба. Хурьгад өөдэргэнөөр тэнжэжэ, үдэр ерэхэ бүри томо болоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эхэһээ амяарлагдаһан хурьгад бэлшээри дээрэ.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН НЭГЭ ҮДЭР

БААТАР АЖАЛАЙ АМИСХААЛ

1

«Госпиво». Иигэжэ нэрлэхэнь энеэдэтэй бэзэ? Холын урда сагай үеһөө репортажаа эхилхэнь мүн энеэдэтэй. Теэд яахаб, энэмнай түүхэтэ баримта юм — Улаан-Үдын промышленность гүрэнэй пивын заводһоо эхи абаһан байна. Энэ баримта юугээрээ һонирхолтойб гэхэдэ, ундаа харааха ундан болон мүнөө үеын орёо оньһон машинануудай хоорондо аргагүй ехэ илгаа бии. Жэшэжэ үзэхэдэ, олон юумэ ойлгогдодог. Тиимэһээ мүнөөдэрэй байдал хаража үзэе.

Энэ үдэр, 1966 оной майн 30-най юрын лэ үдэр байгаа. Нэгэ үдэр Буряадай ниислэл хотын промышленна бүхы предприятинуудта — Сэлэнгын эрье шадархи шэлэй завод, Үдын урда бэедэхи нарин сэмбын фабрика, мяханай комбинат, мүн кран бүтээгшэд, судна заһабарилагшад, республикымнай промышленностиин эгээл томо локомотив-вагон заһабарилгын завод — ошожо ерэхэнь бэрхэтэй. Үрдихөөр бэшэ байба. Тиимэһээ энэ репортажаа зургаан предприятяар хизаарлаха ушартай болобоб.

ЛОКОМОТИВ-ВАГОН ЗАҺАБАРИЛГЫН ЗАВОД. Майн 30-най үдэр ниитэ дээрээ 80 мянган түхэригэй продукци Эхэ оронойнмай арбан зургаан городуудта эльгээгдэжэ гэһэн мэдээн эндэһээ абтаа.

Түсэб зохёогшодой мэдээсэһэнэй ёһоор, энэ үдэр олонхи участок, бригаданууд майн даабари дүүргэбэ. Локомотив-хабсаралгын цехэй коллектив нэгэ тепловоз, хоёр электровоз линидэ тушаажа үгэбэ. Вагон хабсаралгын цехэйхидэй тушааһан табан вагоной дүрбэниинь һайн шанартай гэһэн сэгнэлтэтэйгээр абтаа. Юрын эдэ баримта тайлбарилжа болохо: № 290 түхэлэй электровоз шэнэ түхеэрэлгэтэй юм. Иимэ 11-дэхи электровоз эндэ заһабарилагдаа. Ганса Улаан-Үдын ЛВРЗ Эхэ орон дотороо түрүүшынхеэ иимэ түхэлэй электровоз заһабарилжа эхилбэ. Һайн шанартай гэһэн сэгнэлтэдэ хүртэһэн дүрбэн вагон, тепловозой секци хадаа тус предприятиин техническэ ехэ культуратай боложо байһые гэршэлэн харуулна.

Тепловозой дизель, компрессорнүүдэй комплект — иимэл байба дизельнэ цехэйхидэй хамтын ажалай үрэ дүн. Котельнэ цехэй коллектив хоёр жаротрубна котел, вагонуудай люгэй 150 хабхаг бүтээбэ. Тоолохо болоо һаа, үшөө олон баримта. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, промышленностиимнай гигант бүхы хүсөөрөө амилжа байгаа.

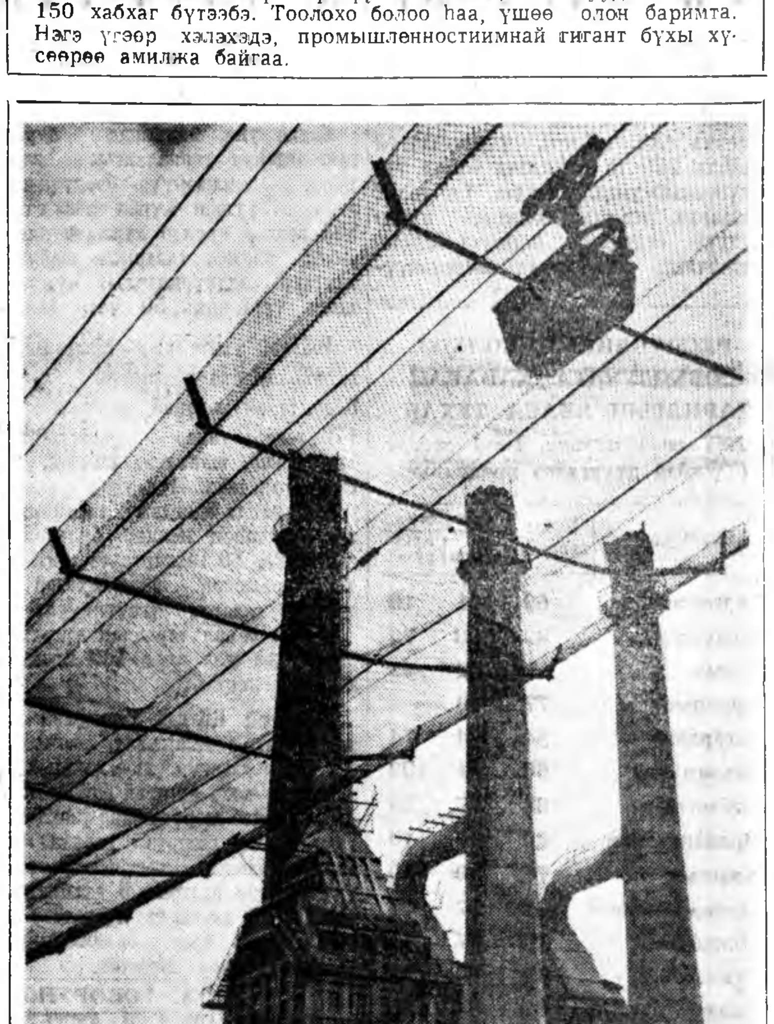

Байгал шадарнай мантан томо завод, фабриканууд жэлһээ жэлдэ олошорно. Зураг дээрэ: Тимлюгэй цемент-шиферэй завод.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

2

Залуу хүдэлмэришэн Владимир Седуновой хамтын хэрэгтэ оруулһан туһа нэмэриие обёоронгүй гарахаар бэшэ байба. Ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын бюро жэл соо 970 түхэригэй арьбалалта үгэжэ, тэрэнэй уралан нарижуулгын дурадхал баталан абаа.

ШЭЛЭЙ ЗАВОД. Афганистан, Монгол, Омск, Волгоград, Узбекистан, Таджикска ССР гэһэн адрестай шэл ашаһан 32 вагон (67.600 дүрбэлжэн метр) энэ үдэр заводой хашаа сооһоо ябуулагдаа.

Продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ тухай инженернүүд, технигүүд өөһэдынгөө зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэбэ. Баригдажа байһан шэлэй утаһа үйлэдбэрилхэ цэхэй зарим түхеэрэлгын конструкци хубилгаха, мүнөө үеын техническэ эрилтэ хангахаар тааруулха тухай тогтоол тэдэнэр баталан абаа.

Бэлэн продукци ябталха ажал оньһожоруулха, витриннэ шэл үйлэдбэрилхэ түхеэрэлгэ тодхохо талаар бэлэдхэл хэгдэжэ байба.

«ЭЛЕКТРОМАШИНА» ЗАВОД. Юрын лэ «МАЗ-501» ехэ цех соо харагдана. Иимэ машинануудта шэнэ түхэлэй кранууд тодхогдохо юм. Ехэ ашаа ашадаг иимэ кранууд энээнһээ урда манай орондо бүтээгдэдэггүй һэн. Энэ зорилго шиидхэхэ тухайгаа заводой коллектив мэдүүлбэ. Бүри урдань, хорёод онуудта хүдэлмэришэнэй гол кооперативай мастерскойнууд байһан, тэрэ үедэ арһанай, архиин, пиво шаналгын предприятинуудые хэнгадаг, армейскэ кухниин котелнуудые гагнадаг түүхэтэй тус предприяти хүгжөө, танигдашагүй ехээр хубилаа. Тэрэнэй бүтээһэн продукци Монгол, Хитад, Финлянди, Румыни, Польшо, Куба эльгээгдэнэ.

1960 оной һүүл багта машина бүтээлгын завод болоһон байна. Энэ коллектив хүсэ шадалтай, эдэбхи үүсхэлтэй. Тиимэһээ харюусалгатай шэнэ шэнэ даабари абана.

МЯХА-КОНСЕРВНЭ КОМБИНАТ. Энэ предприятиин директор Александр Семенович Горобец ехэ дуратайгаар интервью үгэбэ. Комбинат майн 30-да һарынгаа түсэб дүүргэв.

— Союз соогоо эгээл һайнаар хангагдаһан, Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй эгээл томо предприяти гэжэ нэн түрүүн манай комбинадые тэмдэглэхээр,, — гэжэ Александр Семенович хөөрэнэ. Арад зоной хэрэглэмжын 17 зүйлнүүдые бидэнэр бүтээнэбди. Үйлэдбэреэ үргэдхэхэ, хүсэ шадалыень ехэдхэхэ хэмжээ хараалнабди. Эгээл Хойто зүгтэ, Япон, Монгол, Англида манай продукци мэдээжэ болонхой.

Нэгэ түхэлэй ондоо предприятинуудһаа манай комбинат юугээрээ илгаатайб гээ һаа, түүхэй эдээ ашагтай һайнаар хэрэглэдэг гэжэ тэмдэглэхээр. Иимэ тоо абажа үзэе: бидэнэр нэгэ тонно мяханай хаядаһанһаа малай, шубуунай центнер тэжээл үйлэдбэрилнэбди. Бусад комбинадуудта дунда зэргээр 30—60 килограмм хэгдэдэг.,

Бидэнэр һүүлэй үедэ колбасна завод, техническэ фабрикануудай цех шэнэдхэн заһабарилаабди. Шэнэ лаборатори, гофрированна амһартын завод барябди. Технологическа талаараа шэнэ автомат майн 30-да ашаглагдажа эхилээ. СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат, слесарь-наладчик В. И. Немочин тэрэниие зохёоһон байна.

«ТЕПЛОПРИБОР». «Майн 30-най үдэр танай коллективтэ юугээр тэмдэглэгдээб» гэһэн нэгэ асуудалтайгаар заводой главна инженер нүхэр Музыка гэгшэдэ хандаабди. Заводой мүнөөдэр, ерээдүй тухай тэрэ бүхэли лекци харюу болгон уншажа үгөө гэхээр. Энэнь ойлгосотой. Манай мүнөөдэр ерээдүй сагтай таһаршагүй холбоотой ха юм.

Бүтээн гаргадаг продукциин шанар һайжаруулха тухай асуудал зүбшэн хэлсэһэн партийна суглаан эндэ үнгэргэгдөө. Һайн шанартай продукци бүтээхын тула үйлэдбэриин культура дээшэлүүлхэ, ажалаа научна ёһоор эмхидхэхэ, үйлэдбэриин эстетикэ нэбтэрүүлхэ эрилтэ табигдана. Завод эдэ асуудалнуудые мүнөө шиидхэжэ байна. Үйлэдбэреэ түсэблэхэ, урмашуулгын шэнэ гуримда предприяти июлиин 1-һээ орохоор бэлэн болохо гэжэ суглаанда хабаадагшад сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэбэ.

Шэнэ продукци бүтээхэ хэмжээ ябуулганууд инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ энэ үдэр зүбшэн хэлсэгдээ.

НАРИН СЭМБЫН ФАБРИКА. Нэхэлгын цехэй мастерай туһалагша К. Пановой бригада майн 30-да 259 метр бүд нэхэн гаргаа. Фабрика эмхидхэгдэһэн сагһаа хойшо 21 миллион метр бүд нэхэһэн байна.

Үнинэй бүд нэхэгшэ Надежда Капустина энэ үдэр эрхим һайнаар ажаллаа. Тэрэ халаан соогоо 48 метр, харин долоон жэлэй туршада 8,5 мянган метр бүд нэхэһэн байха юм. Бэеэ даагаад ажаллажа эхилһэн залуу хүдэлмэришэн Надя Трофимова нормоёо 110 процент дүүргээ.

Фабрика нэгэ үдэрэй туршада 5,5 мянган метр нарин сэмбэ Кемерово, Эрхүү, Калмыкино, Магнитогорск эльгээбэ.

Зургаан предприяти — зургаан баатар. Тэдэнэр мүнөөдэрэй Улаан-Үдын индустриальна түхэл шарайе тодорхойлно. Он жэлнүүдэй үнгэрхэ тума пивын завод хойшоо түригдөө гэжэ тэрэниие муушалангүйгөөр тэмдэглэхээр. Он жэлнүүд манай ажабайдал, ойлгомжо, һанал бодол хубилгана ха юм. Урагшаа түргэнөөр дабшахыемнай саг уряална.

А. МИТНИКОВ.

РЕСПУБЛИКЫН НЭГЭ ҮДЭР

Соведүүдэй хүдэлмэри

ҮҮРГЫЕНЬ УЛАМ

Соведүүд бэлбол арадай үмэнэ гүйсэдхэхы органуудай, депутадуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ, сессинүүдэй хүдэлмэриие эдэбхитэй болгохо, тэрээн дээрэ хаража үзэхын тула олон янзын асуудалнуудые табидаг болохо уялгатай гэжэ КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл тушаа партиин XXIII съездын резолюци дотор хэлэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүд, партиин XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, аймагай, нютагай Соведүүд үйлэдбэриин, ажалшадай культурно-ажаһуудалай асуудалнуудые шиидхэлгэдэ гол анхаралаа хандуулжа вахалаа. Сессинүүд хуулита болзор соогоо зарлагдажа, тэндэ медицинын, худалдаа наймаанай болон культурно-ажаһуудалай асуудалнуудһаа гадна, үйлэдбэриин асуудалнууд—газар уһа, оньһон техникэ ашаглалга, хүдөө ажахын Устав сахилга болон бусад шухала асуудалнууд үргэнөөр табигдадаг болоо. Соведүүдэй хүдэлмэридэ гол шухала ямар хубилалта болооб гэбэл, сессиин болон дээдын органуудай абаһан шиидхэбэриин байра дээрээ хэр бэелүүлэгдэжэ байһые шалгажа үзэлгэ мүн. Абтаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ гүйсэдкомуудай заседани гү, али Соведүүдэй сессинүүд дээрэ харагдадаг болоо. Сессиин зүбшэхэ асуудалнуудые олонхи Соведүүд 10—12 үдэрэй туршада бэлдэдэг.

Энэ талаар Хонхолын хүдөөгэй Соведэй (түрүүлэгшэнь Н. С. Митрофанов) ажал хүдэлмэри һайшаамаар. Тус Соведтэ ажахын болон соёлой байгуулалтын шухала асуудалнууд гүйсэдкомой заседани гү, али сесси дээрэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдэдэг. Жэшээнь, тус Соведэй сесси болон заседанинууд дээрэ тэжээлэй бата бэхи бааза байгуулха хэрэгтэ Никольск, Хонхоло тосхонуудай ажалшадые үргэнөөр хабаадуулха, абтаһан эдеэ хоолой зүйлнүүдэйнь өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха арга боломжонууд, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ниитын малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй ябаса тухай болон бусадшье асуудалнууд һүүлэй үедэ харагдаһан байна. Эдэ асуудалнуудые бэлэдхэлгэдэ бүхы депутадууд, саг үргэлжын комиссинууд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, Ленинэй нэрэмжэтэ, «Искра» колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадуулагдадаг. Эндэ эгээл һайн юумэниинь юуб гэбэл, депутадууд абтаһан шиидхэбэринүүдээрээ өөһэд өөһэдынгөө округ болон үйлэдбэриин участок дээрэ ойлгууламжын, эмхидхэлэй хүдэлмэри үрэ ехэтэйгээр ябуулдаг. Тиихэдэ депутадууд гол түлэб сессиин гү, али заседаниин абаһан шиидхэбэринүүдые хүсэндэнь хүргэхэ талаар өөһэдөө ажалай жэшээ харуулдаг байха юм. Сомоной харьяата Хонхоло, Никольск тосхонуудтахи ниитын эмхинүүд болохо эхэнэрнүүдэй совет, нүхэдэй сүүд, һайн дуранай арадай дружинанууд, түрэлхидэй комитедүүд булта ажахын урда байһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ өөһэдынгөө хүдэлмэри зорюулдаг. Тиимэһээ Хонхолын хүдөөгэй Соведэй депутадуудай ябуулһан хэрэг «Искра» колхоздо ехэхэн нүлөө үзүүлһэн.

Тус колхоз ороохо таряа, һү, мяха болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб 1965 ондо үлүүлэн дүүргэһэн. Мүнөөшье жэлдэ тус колхоз гүрэндэ һү, мяха, үндэгэ худалдаха талаар аймаг соогоо түрүүлжэ ябаһаар. Һаяхан «Искра» колхозой малшад һү, мяха, үндэгэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үрэ ехэтэйгээр дэлгэрүүлхэ гэһэн һайн һайхан үүсхэл гаргажа, аймагайнгаа бүхы малшадта хандаа. Колхозой малшад бии байгаа арга боломжо, нөөсэнүүдээ зэрэн ёһоор тооложо үзэһэнэйнгөө удаа гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 1-дэ, мяха, үндэгөөр СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын үдэрөөр дүүргэхэбди гэжэ мэдүүлээ. Тиихэдэ даабариһаа гадуур 500 центнер һү, 30 мянган үндэгэ худалдахабди гэжэ шиидээ. Мүнөө тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллана.

Хонхолынхидай үүсхэл аймагай бүхы малшадта халуунаар дэмжэгдэжэ, хаа хаанагүй һү һаалиин фермэ, гүүртэ, отара, бригада бүхэндэ социалис мүрысөөн улам өршэдэнхэй, дээшэлүүлэгдэһэн уялганууд абтанхай. Жэшээнь, «Коммунизм» колхозойхид хахад жэлэйнгээ түсэб мяхаар—102,1 процент, үндэгөөр — 109 процентээр дүүргээ. Гадна, һү худалдаха даабаряа майн 20-до дүүргэхэбди гэһэн үгэдөө хүрэнхэй.

Гэбэшье хаа хаанагүй иимэ һайн гэжэ хэлэхын аргагүй. Аймаг доторнай хүдөөгэй зургаан Соведүүд бии юм. Олонхи Соведүүдэй, тэрэ тоодо аймагай Соведүүдэй, ажал хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөл олон гээшэ. Олонхи эмхидхэлэй хүдэлмэри мүнөөнэй эрилтэдэ хүсэд харюусамжаар ябуулагданагүй, депутадууд бултадаа Соведэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулагданагүй, саг үргэлжын зарим комиссинууд өөһэдынгөө урдахи зорилгонуудые бэелүүлнэгүй, сесси, заседани дээрэ абтаһан шухала шиидхэбэринүүдэй гүйсэдхэл муугаар шалгагдана гэжэ сэхэ руунь хэлэхэ хэрэгтэй.

Аймаг доторнай 257 ниитын эмхинүүд ажалладаг. Тэрэ тоодо эхэнэрнүүдэй 25 советүүд, һайн дуранай арадай 22 дружинанууд, нүхэдэй 32 сүүд, эхэнэрнүүдэй комитедүүд болон бусад ниитын эмхинүүдтэ дүн хамта гурба мянганһаа дээшэ хүн хабаадуулагдана. Энэмнай угаа ехэ хүсэн шуу. Тэдэнэр Соведүүдэй хүтэлбэри доро ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна. Аймагай болон хүдөөгэй Соведүүдэй заседанинууд дээрэ ниитын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд өөһэдынгөө ажал тухай тоосодог, дүй дүршэлөө халан абалсадаг байха юм. Иимэ хэмжээ ябуулга хэдэн удаа үнгэргэһэнэй һүүлээр ниитын эмхинүүдые хүтэлбэрилхэ талаар зарим тэды дүй дүршэлтэй болообди.

...луу һунгагшада зүбшэл

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани байгша оной май 30-да боложо, Захааминай аймаг дотор, мүн Сэлэнгын аймагай Гусиноозерск хотодо СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада бэлэдхэлэй ябаса тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Тэдэ аймагуудай зарим нютагуудаар һунгагшад КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүд болон һунгагшадта партиин ЦК-гай хандаһан хандалгаар зоригжон, СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые ехэ дэбжэлтээр угтажа байна гээд Верховно Соведэй Президиум тэмдэглээ.

СССР-эй Конституциин болон СССР-эй Верховно Соведые һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримэй заабаритай зохилдуулан, Захааминай аймагай Закаменск, Сэлэнгын аймагай Гусиноозерск городуудай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомууд һунгалтын бэлэдхэлээр нилээд хэмжээнүүдые хараалһан, бэелүүлһэн байна. Һунгуулиин участогуудые саг болзортонь байгуулаад, участогуудай һунгуулиин комиссинуудые бүридүүлэн, һунгагшадай списогүүдые зохёожо, олоной анхаралда табюулаа. Һунгалтын бэлэдхэлээр, тэрэниие үнгэргэхэ асуудалаар участогуудай һунгуулиин комиссинуудай болон нютагай Соведэй түрүүлэгшэ, секретарьнарай зүблөө хэжэ, заабари үгтөө. Һунгуулиин участок бүриин дэргэдэ агитпунктнуудые байгуулжа, һунгуулиин Дүрим болон бусад харуулан ойлгуулха агитациин материалнуудаар хангаа. Һунгуулиин участок бүхэндэ телефон харилсаа байгуулагдаа.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлхэ, дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудые дэмжэхэ, тэрэшэлэн кандидадуудтаа һунгагшадай уулзаха суглаануудые эмхидхэжэ, эдэбхитэйгээр үнгэргэһэн байха юм.

Гэхэтэй хамта Захааминай аймагта, мүн Гусиноозерск городто һунгалтада бэлэдхэлэй хүдэлмэри дутагдалнуудтай.

Зарим нютагай Соведэй гүйсэдкомууд һунгагшадай списогүүдые табихадаа, һунгагшад бүхэниие сум бүридхэлдэ абаагүй, нэрэ, обог болон түрэһэн он, һарыень алдуутайгаар бэшэһэн байха юм. Имэ алдуунууд Гусиноозерск, Закаменск городуудта илангаяа олон байгаа. Захааминай аймагай Хамниин, Михайловскын һунгуулиин участогуудай һунгагшадай списогүүдые гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэ болон секретарьнар гараа табижа, тамга даража баталаагүй байһан. Холтосоной поселково Соведэй гүйсэдком һунгагшадай списогүүдые баталагдаһан гуримаар табижа гүйсэдхөөдүй.

Һунгагшадай списогүүдые шалгалга удаарууладана. Һунгуулиин участогуудай комиссинууд, тэрэшэлэн соёл гэгээрэлэй эмхи зургаанууд һунгалтада бэлэдхэлэй хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр ороодүй байна.

Нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд һунгуулиин кампаниие ябуулхадаа, культурно-ажаһуудалай эмхи зургаануудай, худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой болон коммунальна ажахын предприятинуудай хүдэлмэриие саашадань улам һайжаруулха хэрэгтэ ашагланагүй. Захааминай аймагай ажалшадай депутадуудай Совет һунгалтада бэлэдхэлэй асуудалнуудые гүйсэдком дээрээ нэгэшье удаа хараагүй.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада бэлэдхэлээр эдэ элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые дары зайсуулха талаар хойшолуулашагүй хэмжээнүүдые абахыень Захааминай аймагай Закаменск болон Гусиноозерск городуудай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомуудые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум уялгалба.

Гүйсэдкомууд һунгалтын үдэр һунгагшадай дуугаа үгэхэ, мүн һунгуулиин нюусые хамгаалха зохисотой эрхэ байдал олгохо, гэр байра болон түхеэрэлгэнүүдээр хангаха бүхы хэмжээнүүдые абаха ёһотой. Һунгалтын болохоһоо 2-3 үдэр урид олониитын хабаадалгатайгаар бүхы һунгуулиин участогууд һунгалтада хэр зэргэ бэлэн болоһон тухайе шалгажа үзэхэ.

Мүнөө жэлэй һунгалтын зунай сагта үнгэргэгдэхэ, мүн дуу үгэлгын сагай хубилгагдаһан ушарые хараадаа абажа, һунгашадай хаана, хэды саг хүрэтэр дуугаа үгэхэ байһан тухай нютагай Соведэй гүйсэдкомууд бүхы һунгагшадтаа уридшалан зарлан дуулгахыень Верховно Соведэй Президиум уялгалаа. Һунгалтын үдэр хээрын бэлшээри, модо бэлэдхэл дээрэ, экспедицинүүдтэ, аршаан курортын газарнуудта гү, али замда ябаһан һунгагшадые һунгуулида хабаадуулхын тулада зохисотой эрхэ байдал олгохо ёһотой гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудта зааһан байна.

ҺУНГАГШАДАЙ ЭРХЭ СҮЛӨӨ

...еспубликымнай арад зон ажа... шэнэ амжалтануудые туйлан, ...алтые нэрэтэй түрэтэйгөөр ...ргэхөөр бэлэдхэжэ байна. Энэ ...е ойлгосотой. Коммунизм байгуул... бэеэрээ хабаадалсажа, Совет ...ойнгоо дээдэ орган болохо ...Р-эй Верховно Соведтэ өөһэдын... дундаһаа түрүүшүүлээ, үнэн ... хүбүүд, басагадаа депутадуудта ...гаха, гүрэн түрынгөө хэрэгтэ ха...алсаха гээшэмнай ямар ехэ зол ...гал гээшэб. Энэмнай Советскэ ...эй Коммунис партиин ударидал... манай орон дотор коммунизмын ...ул һайхан байдалай бодотоор ...үүлэгдэжэ байһые, Совет гүрэ... үндэһэн хуули болохо СССР-эй ...ституцяар хараалагдаһан ажал... арадай агууехэ эрхэ сүлөөнүү... һалбаран хүгжэжэ байһые эли... гаршална.

...овет эрхэтэдэй агууехэ эрхэнүү... нэгэниинь хадаа—СССР-эй по...тическэ үндэһэ һуури болодог ...лшадай депутадуудай Соведүү...—сомоной, сельскэ, поселково ...он городой Соведүүдһээ эхилээд, ...Р-эй Верховно Совет хүрэтэр ...гаха ба һунгагдаха эрхэ болоно.

Һунгагшадай эрхэ хайшан гэжэ ...үүлэгдэнэб гэхэдэ, мүнөө боло... байгаа һунгалтада СССР-эй ...рховно Соведэй депутадууд бүгэдэ ...тын сэхэ, тэгшэ һунгуулиин гу...ай ёһоор нюусаар дуугаа үгэл... үндэһөөр һунгагдаха юм. Бүгэ...ниитын һунгалта хадаа СССР-эй ...тэнэй һунгуулиин эрхэ хизаар...аггүй. Һунгалтын үдэртэ 18 на... гүйсэһэн эрэгтэй, эмэгтэй...үл ямаршье үндэһэ яһанай, эрдэм ...уулиин, шажан мүргэлэй, уг ...балай, зөөри хогшолой болон үн...һэн ажал ябуулгын илгаагүйгөөр ...тадаа һунгалтада хабаадалсаха ...этэй юм.

Һунгалта юундэ сэхэ гэжэ нэр...дэнэб гэхэдэ, бүхы эрхэтэнүүд ...аршье забһарай шатагүйгөөр де...тадуудаа сэхэ һунгадаг.

Һунгуулиин тэгшэ эрхэ тухай. ...СР-эй эрхэтэн һунгалтын үедэ ...эл дахин дуугаа үгэхэ зэргэтэй, ... эрхэнь бүхы һунгагшадай эр...тэй тон адли, бусадай эрхэһээ ...аршье үлүү байдаггүй. Имэһээ ...гаха эрхэмнай тэгшэ эрхэ гэжэ ...лэгдэдэг юм.

Нюусаар дуугаа үгэжэ һунгаха ...шэ ямар удхатайб гэхэдэ, һунгуу...иин бюллетень эрхэтэнэй өөрынь ...ад һунгажа байха үедэ хэншье, ...рэ тоодо тоололгын комиссиин гэ...үдшье, хаби хүрэхэ, һаатуулха ...гүй, хэрбээ һунгагшын бэшэг мэ...эгүй байгаа һаа, һунгалтын бюл...ень дүүргэхынь түлөө тэрээндэ ...ынь һанаагаар али нэгэн һунгаг... туһалжа болохо юм. Һунгагшын ..., обог бюллетень дээрэ табигда...гүй. Тиимэһээ нюуса һунгалта ...аа һунгагшадта дүүрэн эрхэ олго..., хэнэйшье зүгһөө тэдээндэ ну... үзүүлхэ аргагүй байһые ханга... байна.

Иигэжэ Совет эрхэтэд һунгалтын... эрхэ сүлөө бодото дээрэнь бэе...лдэг гээшэ.

Болохоёо байгаа СССР-эй Верхов... Соведэй һунгалтые совет арад ...тта нэгэдэлэй, ажалай болон поли...ческэ дэбжэлтын оршон байдалда ...эргэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Д. МУНКОЕВ,
юрист.

БЭЛЭДХЭНЭ

Һаяхан Хориин аймагал гүйсэдхэхэ комитет һунгуулиин участково комиссиин гэшүүдые—ажалһаа сүлөөлэгдэһэн нүхэдые суглуулжа, һунгалтын үдэрые яажа һайнаар үнгэргэхэб, дуугаа үгэлгын тоо мэдээнүүдые яажа зүбөөр сэгсолхоб, дээшэнь мэдээсэхэб гэхэ мэтын эмхидхэлэй асуудалнуудаар нэгэ үдэрэй семинар үнгэргэбэ.

Энэ зүблөөнэй үедэ юун тодорооб гэхэдэ, аймаг доторхи бүхы һунгагшадай 80 процентнь данса дээрэ нэрэ, обогуудаа шалгаһан байба. Үлзытын һунгуулиин участогта (Дунда Худан) 187 һунгагшадынь агитаторнуудай туһаламжаар нэрэ, обогуудаа шалгажа дүүргээ.

Эндэ һунгагшадай дуугаа үгэхэ кабинанууд клуб соонь хэгдээтэй, һунгалтын асуудалаар элдэб мэдээнүүдые, харюунуудые үгэжэ байха стол эмхидхэгдэнхэй. Мүн эндэ шэнэ газетэ, журналнууд болон һунгалта тухай номууд табяатай байдаг. Энэ хүдэлмэриие клубые даагша нүхэр Д.-Н. Д. Даржаев толгойлно. Мүнөө үедэ аймаг доторнай 48 агитпунктнууд хүдэлнэ. Тэндэ элдэб мэдээ, харюунуудые үгэдэг 46 столнууд байгуулагданхай. Аймагай Соёлой байшанда, библиотекын уншалгын зал соо эмхидхэгдэһэн имэ столнууд илангаяа һайнууд. Тэндэ агитаторнууд ходо дежурладаг.

Мүн Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь нүхэр Сангадиев Г. Б. агитколлективүүдэйнгээ, агитпунктнуудайнгаа хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэнэ.

Бусадшье агитколлективүүд һунгалтын ойртохо тудам эдэбхитэйгээр хүдэлнэ.

Ж. БАДМАЕВ.
КПСС-эй Хориин райкомой инструктор.

ҺОНИН УУЛЗАЛГА

Түнхэнэй «Восточные Саяны» колхозой ажалшад СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн, Забайкальска сэрэгэй округой командалагша генерал-полковник Дмитрий Федорович Алексеевтэй уулзажа, үнэн зүрхэнһөө баясабад. Нүхэр Д. Ф. Алексеев үгэ хэлэхэ зуураа, түрэл партиингаа түүхэтэ XXIII съездын шиидхэбэринүүд тухай, Эхэ орон доторнай оньһото техникын хэды ехээр ургажа байһан тухай олон жэшээ, баримтанууд дээрэ тодорхойлон хөөрэбэ.

Нютагай хүн зон нэгэ хүн шэнги нүхэр Алексеевтэ дуугаа үгэхэбди гэжэ найдуулбад.

Мүн Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ А. У. Хахалов Таблангуудай фермын түрүү һаалишан нүхэр Сэбэг Дашеевна Ханхаевада Ажалай Улаан Тугай орден барюулба. Тэрэшэлэн Хуурай-Һубагай фермын түрүү, нагатай һаалишан нүхэр Намжил Дашеевна Модокова «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаа.

Б. БИРБАЕВ.

РЕСПУБЛИКЫН НЭГЭ ҮДЭР

Үхибүүдэй республиканска библиотекэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу библиотекарьнууд Л. Баторова С. Борзэнова хоёр ажалдаа.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

РЕСПУБЛИКЫН НЭГЭ ҮДЭР

1923 ондо гараһан «Прибайкальская правда» гэжэ газетэ. «1923 оной май һарада коммунальна библиотекэ-уншалгын ажал хэрэг» гэһэн гаршагтай нэгэ багахан мэдээсэл энэ газетэдэ уншанабди. «...Май һара соо хамтадаа 2217 ном хүндэ үгтөө, энэ һара соо 29 хүн нэмэжэ ерээ, 52 уншагшад гаража ошоо. Июниин 1-дэ 405 хүн тоологдоно. Май һара соо 704 хүн ном уншахаяа библиотекэ ерээ. Эндэ ерэгшэдэй олонхинь эрэшүүл —481 хүн, һургуулиин үхибүүд хоёрдохи һуури эзэлнэ —128, эхэнэр —9...»

ЮРЫН ҮДЭРЭЙ ЮРЫН АЖАЛ

ЭНЭЭНҺЭЭ хойшо 43 жэл үнгэрөө. Тиихэдэ Буряадай автономито республикын бии боложо байһан үе. Тэрэ үедэ соёл гэгээрэлэй түрүүшын алхам хэгдэжэ байһан тухай газетын богонихон мэдээсэл хэлэжэ үгэнэ. Тэрэ үе сагай библиотекын ажал хэрэг тухай мэдээсэгдэһэн хадань, сасуулбари хэбэл һонирхолтой гү гээд һанагдана. Гуримшаһан заншалай ёһоор һайниинь лэ газетэдэ харуулхые ороддонгүй, захаһаань лэ абаад, гурбан хүнөөр хөөрэлдэжэ, энэ жэлэй майн 30-да болоһон соёл болбосоролой һониниие мэдэбэбди.

Энэ гурбан хөөрэлдөөе доро харуулая.

НАРҺАТА—Яруунын аймагай түб һуурин. Бэшэ аймагуудай центрэл тон адлихан газар. Загаһанай завод, мал шахан таргалуулдаг «Улаан Туяа» гэжэ совхоз, Нарһатын совхоз, механизациин училищи, һургуулинууд аймагай эмхи зургаанууд эндэ бии. Соёлой эмхи зургаанууд гэхэдэ: Соёлой байшан, кинотеатр, аймагай библиотекэ, хүүгэдэй библиотекэ, партийна библиотекэ, хүүгэдэй хүгжэмэй һургуули, номой магазин гэхэ мэтэнүүд мүн лэ эндэ бии юм.

Ц. Доржиева — аймагай библиотекые даагша: майн 30-най үдэр юрын лэ ажалаймнай үдэр лэ даа. Юрынгөөл ажал хэжэ байнабди. Октябриин революциин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан стенд бэлдэгдэнэ. Уншагшаднай олон янзын. Совхозой хүдэлмэришэд, һургуулиин һурагшад, алба хаагшад, мэргэжэлтэд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд. Үбэлэй сагта үдэртөө 40—45 хүн библиотекэдэ ерэдэг, дулаанай сагта 30-аад хүн болодог. Жэшээнь, майн 29-най үдэр хэд ерээб гэхэдэ, Василий Габеев, 10-дахи классай һурагша. Юугээр һонирходог хүбүүн бэ? Мүнөө хадаа шалгалтадаа бэлдэхэ—ехэ харюусалгатай саг ерээ. Түрүүшын шалгалта—сочинени. Совет элитэ зохёолшо М. Шолоховой, В. Маяковскиин зохёолнуудые ирана. Хэнэй зохёолоор сочинениин темэнүүд үгтэхэб, дахин дахин ираха хэрэгтэй. Эдэ үдэрнүүдтэ дунда һургуули дүүргэхэеэ байһан хүбүүд, басагад олоороо ерэнэ, литератураар номуудые ирана, уншана, үзэһэн юумэеэ дахин дабтана: Иигэхэдээ бүхы уншагшаднай үхибүүд—һурагшад гэхын аргагүй. Элдэбын хүн элдэбын асуудалаар һонирходог. Жэшээнь, гэрэй эзэн эхэнэр Нина Минеева, Нарһатын совхозой хүдэлмэришэн Григорий Федорович Потемкин гэгшэд уран зохёолой номуудые ходо уншажа байдаг гуримтай. Мүнөө партийна һуралсалай жэл дүүрэжэ байһан саг хадань, хүнүүд илангаяа политическэ литература олоор абажа үзэнэ.

Эсэстэнь хүн зоной эрдэм болбосоролой дээшэлһэн тухай нэгэ хэды баримта харуулая.

XIX зуунай эсэс багаар Англиин географ Диксон Шэтэ хото ерэхэдээ, дээрэлхүүгээр иигэжэ бэшэһэн байдаг: «...Европын гэгээрэл болбосорол (цивилизаци) — Шекспир, Диккенс, Бальзак, Пушкин... хэзээшье эндэ хүрэхэгүй хаш даа...»

Нарһатын библиотекын таг дээгүүр дэлхэйн эдэ классигуудай зохёолнуудһаа гадна, ородой, дэлхэйн элитэ зохёолшодой номуудые харанабди. Марксизм-ленинизмын таһагта —К. Марксын, Ф. Энгельсын, В. И. Ленинэй номууд табяатай жэрылдэнэ. Хамтадаа 15 мянган ном энэ библиотекэдэ бии.

Үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай библиотекэ хорёод шахуу мянган ном хүнүүдтэ үгөө, 1607 хүн саг үргэлжэ ном абажа уншадаг (уншалгынь зал анхаралда абтанагүй). 1923 оной июниин 1-дэ республикын библиотекэдэ 405 уншагшад байгаа, байгша оной июниин 1-дэ Нарһатын библиотекын уншагшад 1607 хүн байба. Үгышье һаа, нэгэ ондоо тоо дурдая. А. М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын мэдээнэй ёһоор, республика дотор дунда зэргээр хүн бүхэндэ 4-5 ном хүртэнэ, 19 ном (Яруунада 15 ном) уншагдана. Тэрэ үеын, мүнөөнэй уншагшадай эрдэм болбосорол тухай тэмдэглэнэгүйбди. Тэрэнэй илгаа арсашатүй юм бэзэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ А. М. Горькиин нэрэмжэтэ республикын библиотекэдэ 20 мянган уншагшад байгаа. Тэдэнэй тоодо 4 мянгаад элдэб мэргэжэлтэд, 4200 хүдэлмэришэд, бэшэниинь алба хаагшад, студентнэр, һурагшад. Үнгэрэгшэ жэлдэ 385.296 ном хүнүүдтэ үгтөө гэхэ гү, али һарадаа 32.108 ном үгэжэ байһан болоно. 2217—32.108. Дүшэн дүрбэн жэлэй саада тээ май һара соо 2217 ном хүнүүдтэ үгтэһэн байна. Теэд нүгөө — хоёрдохи тоое дабтаад яахамнайб даа. Эли ха юм даа.

Мүнөө хүдөө нютагта ямаршье библиотекэдэ, (хүдөөгэй гү, али колхоз, совхозой гү—хамаагүй) ошоод хараа һаа, хүн зоной ном уншадаг болоһые; номой ехээр тарадаг байһые нэн түрүүн хүн обёорхо байха. Энэ ушар хадаа мүнөө үеын байдалай онсо шэнжэ болоо гэхэдэ эндүү болохогүй. Олон номуудтай томо сүүмхэтэй залуу басаган отара, гүүртэнүүд дээгүүр мүнөө ябажа байдаг болонхой. Ашангадашье, Үдыншье совхоздо, Үлэгшэн (Захаамин) нютагташье имэ байдалтай ушархат.

Хүдөө нютаг бүхэндэ, промышленна предприяти бүхэндэ библиотекэ хүдэлжэ байдаг. Анханда, 1923 ондо, 49 библиотекэ байһан һаа, мүнөө 400 болонхой. Эдээнэй номой, уншагшадай тоо аргагүй олон байха. Гэхэһээ гадна, өөрөө библиотекэгүй мэргэжэлтэд, багшанар, алба хаагшад, хүдэлмэришэд, колхозниигууд гэжэ үсөөн.

Ном дэлгэрүүлхэ, тиимэ хадаа эрдэм болбосорол нэбтэрүүлхэ талаар сусаршагүйгөөр хүдэлдэг хэдэн олон хүнүүд бии гээшэб. Энээнтэй хамта тусхай мэргэжэлтэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэд тухай хоёр үгөөр тэмдэглэе. Гансахан республиканска библиотекэдэ тусхай библиотекын эрдэмтэй 43 хүн, тэдэнэй 17-ниинь тусхай дээдэ һургуулитай мэргэжэлтэд хүдэлжэ байдаг. Улаан-Үдэ городто Зүүн Сибириин культурын институт имэ мэргэжэлтэдые бэлдэдэг юм.

Д. Дугаров, Буряадай номой хэблэлэй главна редактор: 1923 ондо 7 ном (10 хэблэлэй хуудаһан) гараһан байгаа. 1965 ондо 191 ном (131 хэблэлэй хуудаһан) хэблэн гаргагдаа.

Майн 30-най үдэр. Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха хэрэгтэ үндэһэ яһатанай бэе бэедээ дүтэлхэ тухай Эрхүүгэй арадай ажахын институдай марксизм-ленинизмын кафедрые даагша Б. Ц. Санжиевай бэшэһэн монографи хэблэгдэхээр өлгөөгдөө. Буряадай зохёолшо Д-Р. Батожабайн «Төөригдэһэн хуби заяанай» 3-дахи ном —«Уг дамжан дэлижэлгэ» баһа наборто үгтэбэ. Мүн олон номууд хэблэгдээд магазинда оробо. Тэдэнэй тоодо һургуулиин учебник, Зүүн Сибириин культурын институдай гаргадаг 4-дэхи том, СССР-эй Эрдэмэй академиин Сибирьтэхи отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэ, хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Ц-А. Дугарнимаевай хуушан монголһоо найруулжа, орошолжо гаргаһан «Зерцало мудрости»—«Бэлигэй толи» гэжэ ном болон бусад бии.

Эрдэм бэлигэй дээжэ—номуудай таража, дэлгэржэ, олоор хэблэгдэжэ эхилһэн ушар хадаа бүхы дээрээ соёл гэгээрэлэй хүгжэһые толи мэтэ элеэр харуулна бэшэ аал. Эндэ соёлой эмхи зургаануудые, дунда ба дээдэ һургуулинууд болон бусадые дурдажа, олон тоо даршуулһанай үлүү. Эндэ нэгэл баримта хэлэхэ дуран хүрэнэ.

Д. Яхунаев, Ленинэй ордено оперо, баледэй театрай директор:

Майн 30-да композитор Э. Оганесянай «Вечный идол» гэжэ баледэй премьерэ болобо. Театрай главна балетмейстер М. Мнацаканян энэ балет табиба. Главна рольнуудые Ольга Короткова, Анатолий Мягков гэгшэд гүйсэдхөө. Энэ баледые хүн зон ехэ халуунаар угтаһан байна.

— Баһа нэгэ омогорхолтой ушар тухай мэдээсэнгүй аргамгүй,—гэжэ Дамдин Шарапович үргэлжэлүүлбэ.

Манай театрай артистнууд—СССР-эй арадай артистка Л. Сахьянова Россин Федерациин габьяата артист П. Абашеев хоёр Совет гүрэнэй баледэй артистнуудтай хамта Японой городуудаар искусстваа харуулжа ябана. Майн 30-да концертын 1-дэхи отделенидэ С. М. Кировэй нэрэмжэтэ Ленинградай оперо, баледэй академическэ театрай солист Макаровтай Л. Сахьянова «Раймонда» баледэй адажио гүйсэдхөө. Концертын 2-дохи отделенидэ Л. Сахьянова П. Абашеев хоёр «Дон Кихот» баледэй па-де-де гүйсэдхэжэ, концерт түгэсхэһэн байна.

Манай республикын соёл гэгээрэлэй элдэб эмхи зургаануудта майн 30-да болоһон бүхы һонин һонин ушар баримтануудые бултыень тоолохын аргагүй. Соёлой эмхи зургаануудшье олон, эдэнэрэй хэжэ байһан ажал хүдэлмэришье тон олон янза байһаниинь мэдээтэй. Дээрэ дурсагдаһан тоо баримтанууд буряад арадай соёл гэгээрэлэй хүгжэн дэлгэрһые эли тодоор гэршэлнэ бэшэ гү гэжэ һанамаар...Европын соёл болбосоролойшье (цивилизациин) хаа хаанагүй нэбтэрһые ажабайдал харуулна бэшэ аал. Юрын нэгэ үдэрэй юрын ажал имэл даа.

Д. ЖУГДУРОВА,
манай тусхай корреспондент.

КОЛХОЗОЙ ЗҮЖЭГШЭД

— Харыт, энэ Содномоо, эрид артист лэ!

— Анна Бадмаевнагаа танингүй һуугааб!

— Бү шуугалдыт...

Хүшэгын хаагдахалаар альга ташалган нэрьешэбэ. Хүнүүд хүхюутэйгөөр энеэлдэнэ, шог зугаа гарана. Тэдэнэр һаяхан хараһан зүжэг тухайгаа хөөрэлдэбэд. Шуугаанай үшөө замхаагүй байтар харагшадай дунда колхозой комсомолой организациин секретарь Содном Хаптагаев, эхин һургуулиин багша Анна Будаевна Шагланова бии болоно. Энеэдэ наадан дахин дэлгэршэнэ.

— Хаанаһаа имэ зохид зүжэг олобот?

Һаяхана айл боложо түбхинэһэн залуу хоёр ханинарай хоорондохи харилсаа, ажалые харуулһан зүжэгэй авторнууд... артистнуудай өөһэдөө байшоо. Улаан Аха нютаг дээрээ дулаанаар угтагдаһан концерт бусадшье нютагуудаар харуулагдаа.

Харагшадта багша Чимитцу Нимаевагай уран уянгатайгаар гүйсэдхэдэг энэдхэг арадай хатар, һаалишан Света Добшоновагай гүйсэдхэдэг молдаван арадай хатар ехэ һайшаагдаа. Һаалиша комсомолшууд Дуся Иванова, Ольга Тагланова, һаалишан Соня Добшонова, һургуулиин хүдэлмэрилэгшэ Должид Тагланова гэгшэд буряад арадай дуунуудые гоёор дууланад. Тиихэдэ хүгжэмшэ баянист, ветфельдшер Макс Дугаровые яажа мартажа болохоб...

«Улаан Аха» колхоздо уран һайханай самодеятельность энэ жэлдэ бии болонхой. Тэрэниие эмхидхэлгэдэ Содном Хаптагаевһаа гадна, колхозой бригадир Андрей Дыржинов эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан юм.

Андрей Дыржинов 1964 ондо сэрэгэй албанһаа бусаһаар түрэл колхоздоо модошо дарханаар хүдэлмэрилөөд, нёдондо жэлдэ бригадираар томилогдонхой. Андрей үшөө һургуулида һуража байхадаа шүлэгүүдые бэшэжэ эхилһэн юм. Шүлэгүүдые мүнөөшье бэшэһээр. Залуу бригадир өөрынгөө зохёолнуудые уран һайханай самодеятельностиин концерт дээрэ уншажа, нютагайхинаа, хамта хүдэлдэг хани нүхэдөө баясуулна.

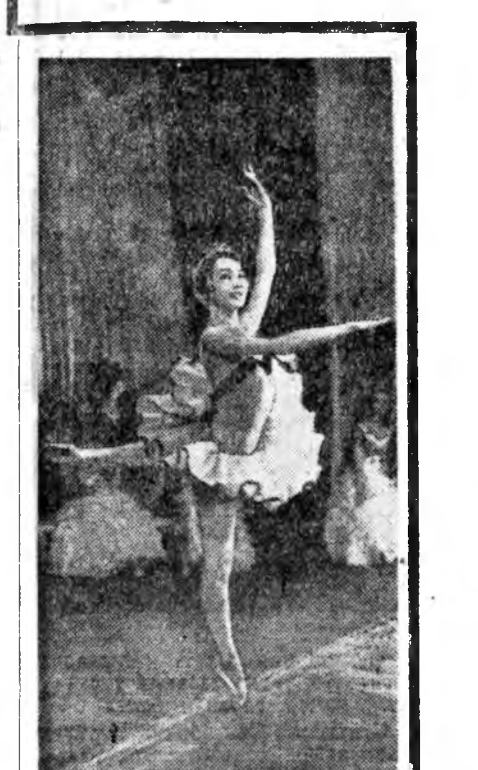

СССР-эй арадай артист Лариса Петровна Сахьяновае мүнөө танихагүй хүн байхагүй. Уужам дэлгэр СССР оронойнгоо томо городуудай ендэр дээрэ хатархаһаа гадна, холын хүдөө нютагайхидые баясуулна, үшөөшье саашадаа баясуулхал байха. Гадна тэрэ хилын гадаадахи оронуудаар ябалсажа, эрилтэ ехэтэйхэн харагшадай зүрхэ сэдьхэлые баярай охёор хүлгүүлжэ үндэр сэгнэлтэдэ хүртэдэг юм.

Прима-балерина Л. П. Сахьянова дэлхэйн мэдээжэ композиторнуудай найруулан зохёоһон баледүүдэй шухала рольнуудые гүйсэдхэдэг.

Буряад оронойгмнай арад тэрэниие нэгэ һаналаар СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: СССР-эй арадай артист Л. П. Сахьянова хатар гүйсэдхэжэ байна.

А. ИСТОМИНОЙ фото.

...ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

...агша Ивановагай хүтэлбэрилдэг ...нэ-Заганай эхэнэрнүүдэй совет ...нгаяа һайнаар ажалладаг. Түс ...едэй хабаадалгагүй нэгэшье хэм... ябуулганууд тосхондо үнгэргэг...ггүй. Хабарай хүдэлмэриин, үбһэ, ...на хуряалгын үедэ гэрэй эзэн ...нэрнүүдые хамтын ажалда хабаа...лха, үхибүүдэй саад, яслинуудай ...лмэриие шалгаха, ажалшадые ...үүжүүлхэ шэнэ ёһо заншал са...тын, Совет Армида мордоһон хү...дые үдэшэлгэдэ зорюулагдаһан ...энүүдые болон бусад хэмжээ ...улганууды тосхоной эхэнэрнүү... совет ходо эмхидхэдэг. Гадна ур...а ябаа залуу үетэниие хүмүү...үлхэ, һургаха асуудалда гол ан...ралаа хандуулдаг. Архи тамхи ..., хулиган аашa гаргаха, гэр ...нэртөө харша хэрзэгыгээр хан...шадые совет дээрэ хайра гамгүй... шүүмжэлдэг, галхаадаг байха. Түс соведэй дүй дүршэл аймсо...эй заседани дээрэ харагдажа, тэ...эй онол арга аймагай бусад эхэ...нүүдэй соведтэ дурадхагдаһан.

...итын эмхинүүдые Түгнын хүдөө... Совет хэр хүтэлбэрилнэб гэһэн ...дал үнгэрэгшэ жэлэй июль һара... аймсоведэй заседани дээрэ хараг...ан. Энэ асуудал зүбшэлгэдэ нютагай Соведүүдэй түрүүлэгшэнэр булта хабаадалсаа һэн. Гэбэшье һуурин тосхон бүхэндэ байгуулагдаһан ниитын эмхинүүд бултадаа һайнаар ажаллана гэжэ хэлэхын аргагүй. Илангаяа Суулгын, Мухар-Шэбэрэй, Сутайн Соведүүдтэ имэ байдал үзэгдэдэг.

Үнгэрэгшэ жэлэй һунгалтын үедэ һунгагшадай зүгһөө һунгамалнуудта 29 захяа заабари үгтэһэн. Мүнөө тэдэнэй 13-ниинь бэелүүлэгдээ, бэшэниинь энэ жэлдэ дүүргэгдэхэ. Жэшээнь, аймагай түбэй һунгагшад Соёлой байшан, комиссионно магазин барилгые түргэдхэжэ, ойрын сагта ашаглалгада үгтэхэ гэһэн захяа депутадуудтаа үгэһэн байгаа. Һунгалтын урда тээ һунгагшадай үгэһэн эдэ захяа заабаринуудые бэелүүлхын тула аймсоведэй дэргэдэхи культурно-ажаһуудалай саг үргэлжын комисси эмхидхэлэй горитойхон хүдэлмэри ябуулаа. Тиигэжэ үнгэрэгшэ жэлэй ноябриин 7-до аймагай түбтэ 300 һууритай, библиотекэтэй, уншалгын залтай, фойетэй хоёр дабхар Соёлой байшан ашаглалгада үгтөө. Тиихэдэ комиссионно магазин, 100 хүүгэдэй байха саадай барилга эршэмтэйгээр ябуулагдана.

Арадай ажахын һалбари бүхэнэй амжалта нэн түрүүн хүтэлбэрилхы кадрнуудһаа дулдыдадаг байһаниинь мэдээжэ, Тиимэһээ нютагай Соведүүдэй эдэбхи үүргэ, эрхэ, харюусалгыень улам дээшэлүүлгэ хамагай түрүүн Соведүүдэй хүтэлбэрилэгшэдһөө дулдыдаха болоно. Энэ талаар «Буряад үнэн» газетээр дамжуулан, өөрынгөө нэгэ хэдэн һанамжануудые хэлэхэ дурамни хүрэнэ.

Нэгэдэхеэр, нютагай Соведүүдэй түрүүлэгшэнэр материальна талаараа багаар урмашуулагдана. Энээнһээ уламжалан, Соведэй хүдэлмэридэ ехэнхидээ эрдэм бэлиг багатай хүнүүд ажалладаг. Хэрбээ нютагай Соведэй түрүүлэгшэнэрэй салин хүлһые дээшэлүүлбэл, энэ хүдэлмэридэ эрдэм һургуулитай, эмхидхэлэй, хүтэлбэрилхы онол шадабаритай хүнүүд дуратайгаар хүдэлхэ һэн. Хоёрдохёор, Соведүүдэй түрүүлэгшэнэрые бэлэдхэжэ гаргаха тусхай һургуули республика дотор эмхидхэбэл, һайн байгаа. Гурбадахяар, Соведүүдтэ тусхай хүнгэн машина үгэдэг һаа, ехэ һайн байгаа. Сомон зүблэлэй хүдэлмэрилэгшэд, жэшээнь, холын малшадта ошохо гэхэдээ, колхозой түрүүлэгшэнэр гү, али совхозой директорһоо машина эридэг байха юм.

Аймагаймнай ажалшад КПСС-эй XXIII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ гүрэндэ 220 мянган центнер таряа, тэрэ тоодо 200 мянган центнер шэниисэ, 27 мянган центнер хартаабха, 30 мянган центнер саахарай свёкло, 11 мянган центнер огородой ургамал, 45 мянган центнер мяха, 83 мянган центнер һү, 2,8 миллион үндэгэ, 4750 центнер нооһо худалдаха гэһэн социалис уялга абанхай.

Урдаа хараалһан зорилгонуудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тулада аймагай болон хүдөөгэй Соведүүд партийна эмхинүүдэй хүтэлбэри доро олониитэ ажалшадые ажалай шэнэ амжалтада хүргэжэ шадаха байха.

Эдэ үдэрнүүдтэ хабарай тарилгын халуун хүдэлмэри аймагаймнай ажахынуудта дүүрэнтэбэ. Энэ хүдэлмэри илангаяа «Знамя Ленина», Заганай, «Коммунизм», «Искра» колхознуудта һайнаар эмхидхэгдээ. Жэшээнь, «Знамя Ленина» колхоз 5600 гектар талмайда эртын тарилга Майн һайндэрэй һүүлээр дүүргээ. Тарилга аймагай колхоз, совхознуудай байгаалиин эрхэ байдалда таараха һайн сортын үрэһөөр хэрэглүүлэн ехэнхидээ таригдаа.

Ц. ЦЫБИКОВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

РЕСПУБЛИКЫН НЭГЭ ҮДЭР

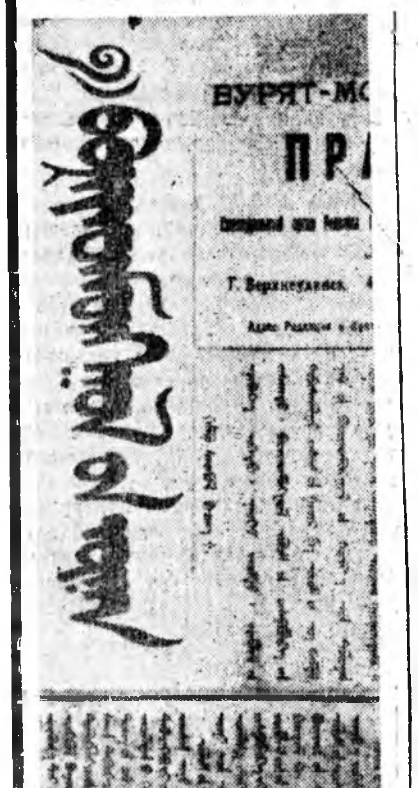

БУРЯАДАЙ АССР-эй ТҮҮХЭҺЭЭ

1922 оной декабриин эхеэр РСФСР-эй болон ДВР-тэй Буряадай автономито областьнуудые советскэ республика болгон нэгэдүүлхэ тухай ажалшадай дура хүсэлые дүүргэлтэ болгон, РКП(б)-гэй Бурбкомой Президиум Буряадай Автономито Совет Социалис республика бии болгохо тухай асуудалаар партиин Центральна Комитедтэ элидхэлэй бэшэг эльгээһэн байна.

1923 оной майн 30. Бүхэроссин Центральна гүйсэдхэхэ комитет (ВЦИК) Сибирь болон Алас-Дурнын автономито областьнуудые Буряад-Монголой АССР болгон нэгэдүүлхэ тухай тогтоол гаргаа.

Июлиин 31. Буряадай революционно комитет (Бурревком) 1923 оной августын 1-һээ Сибирь болон Алас-Дурнын автономито областьнуудые нэгэдүүлжэ, бүхы засаг түрые өөр дээрээ даажа абаһан тухай № 1 тогтоол дотороо соносхоһон байха юм. Тэрэ үдэр Бурревкомой түрүүшын зүблөөн болоо. Тэндэ ревкомой түрүүлэгшээр М. Н. Ербанов, тэрэнэй орлогшоор М. И. Амагаев, арадай комиссарнар болон тэдэнэрэй орлогшонор һунгагдаһан байна. Тэрэшэлэн гүрэнэй байгуулалта болон бусад документнүүд тухай саг зуурын Дүрим баталагдаһан байгаа.

Августын 1. Дээдэ-Үдэдэ (Улаан-Үдэ) Буряад-Монголой АССР байгуулха тухай Бурревкомой деклараци толилогдоһон байха юм.

1923 оной август. Буряадай АССР-эй бии болгогдоһонтой дашарамдуулан, областной партийна организаци байгуулагдаба. РКП(б)-гэй ЦК-гай Дальбюрогой тогтоолоор Буряадай областной бюро (РКП(б)-гэй Бурбюро) бии болгогдоо.

Бурбюро иимэ составтайгаар баталагдаа. гэбэл: секретаряар В. И. Трубачеев, заворгоор А. Н. Широков, гэшүүдээр — М. Н. Ербанов, М. Д. Берман, М. И. Амагаев, И. В. Малозовский гэгшэд ороһон байна. Ээлэгдээгүй нэгэ һуури үлэһэн байгаа. Тэрэ һуурида М. М. Сахьянова һүүлшэг тээ томилогдоһон байха юм. Кандидадуудаар Г. А. Мулаков, К. С. Ильин гэгшэд баталагдаһан байна.

(КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи ЦПА ИМЛ, фондо 372, опись 1, ед. хр. 719, л. 107—«Буряадай АССР-ые байгуулга» гэжэ А. Бартановагай номой 89-дэхи хуудаһан).

Августын һүүл. Дээдэ-Үдэдэ БМАССР-эй ревкомой, Прибайкальска губерниин гүйсэдкомой Президиумэй болон ВЦИК-эй комиссиин нэгэдэмэл зүблөөн болоно, тэндэ БМАССР-эй хилэ тодорхойлогдоһон.

Сентябриин 4. Дээдэ-Үдэдэ «Бурят-Монгольская правда» газетын түрүүшын номер гаргагдаа.

Сентябриин 10. «Буряад-Монголун үнэн» газетын түрүүшын номер гараһан байна.

Сентябрь. Сентябриин түрүүшын арбан хоногто Эрхүүһээ болон Шэтэһээ анха автономито областьнуудай эмхи зургаанууд Дээдэ-Үдэдэ асарагдажа дүүргэгдээ.

Сентябриин 13. ВЦИК-эй комиссаар республикын шэнэ хилэ табигдаа. Буряад-Монголой АССР-эй составта РСФСР-эй Буряадай автономито областьнуудай болон урдын ДВР-тэй ба Прибайкалиин губерниндүүдэй газар дайда ороһон байха юм.

Октябриин 3. ВЦИК-эй тогтоолоор Прибайкалиин губерни болюулагдаһан байна. Губерниин газарай ехэнхи хубй Буряад Монголой АССР-тэ ороо һэн.

Декабриин 4. Дээдэ-Үдэдэ Буряад-Монголой АССР-эй Соведүүдэй нэгэдэхи съезд болоо (СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1958 оной Указаар Буряад-Монголой АССР Буряадай Автономито Советскэ Социалис республика болгогдон нэрлэгдэбэ).

М. СПЕКТОР.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1966 оной июниин 3.

БАЯН ДЭЛГЭР БАЙДАЛ

Тээсгэн Петропавловкаһаа «Волга» таксида һуугаад, Улаан-Үдэ орохоор зорибобди. Гэгээтэ нютагай нэгэ үбгэн бидэнтэй харгын хани бололсобо. Хахад час хүрэхэтэй хүрэхэгүй ябаад, Борьёогой Адхатын гэхэ гү, Шулуун булаг хүрэгдэбэ. Тэрэ үбгэн булаг дээрэ буугаад байхадаа:

— Урдань Гэгээтэһээ гараад, Дээдэ-Үдэ ошоходоо түрүүшынгээ хонолго эндэ хэгшэ һэмди. Саашалхадаа Нарһатын дабаан хүрэхэш. Тиигэ тиигэһээр табан сүүдхэ ябажа Улаан-Үдэ орсгшо һэн бэлэйбди. Мүнөө энэ машинаар табан час соо ябаад тэндэ хүрэхэмнай, — гээд үбгэжөөл үргэн доорохи шүдэгэр хүхэ һахалаа шобторно.

Душөөд жэлэй саада тээ, Зэдэ, Борьёогой, Хёлго, Түгнын гү, али Хори, Яруунын зон үхэрөө хүтэлөөд, хонёо тээгээд, харгыдаа хонолго табиһаар Улаан-Үдэ хүрэжэ ерэдэг байһан. Тэдэнэрэй городто дүтэлхэлөөр Сэлэнгын баруун бэедэ, Үдын урда бэеын элһэн дободо, Дээдэ-Онгостой багта хонжоошод угтан, асарһан малыень хямдаар абажа, мяхыень үнэтэйгөөр худалдахын тулада үрдилдэн байжа сэн таарадаг байгаа.

Мүнгэнэй тоо, шэгнүүрэй нюдэ хүсэд мэдэхэгүй зарим хүнүүд базаар дээрэ наймаа хэхэеэ татагалзаад, тэдэ хонжоошодой гарта хэбэрэгхэнээр орожо, малаа үнэгүйгөөр худалдажархидаг байһан.

«Буряад-Монголун үнэн» газетын 1923 оной түрүүшын номернуудай нэгэндэ иигэжэ бэшэгдэнэ:

«Республикымнай ниислэл хотодо Буряад-Монголой худалдаа наймаанай ябадал эрхилхэ «Бурторг» хэдэн магазин тогтоожо байна. Энээнэй уг зорилго хадаа республикын арад зоной хогшол хүрэнгые хонжоо наймаашадай гарта оруулангүй, өөрын гарта абажа, арадай ажа түрэхэ мүртэ зорюулха зорилготой...

Мүнөө үедэ Дээдэ-Үдэдэ хэдэн газарта мяханай магазин нээгдэжэ, үнэ сэнгынь дэлгүүрэй сэнгһээ хямда байна».

Тиихэ сагта мүнөө үеын байдал тухай хөөрэхэ болоо һаа, үльгэр таабари шэнгеэр һанагдаха байгаа. Модон үхэг, ханза, оро шэрээ, амһарта тиихэ үеын зоной гэр соохи эдлэл байһан ааб даа. Тэдэ эдлэл хуряагдажа, хойно табигдаха гээ һаа, шоодобори болохо байгаа.

Үнгэрһэн тэрэ сагые халаһан мүнөөдэр тухай Улаан-Үдэ городой дэлгүүр дээрэ ерэһэн хүдөө ажахымнай хүдэлмэрилэгшэд омогтойгоор хөөрэнэ. Дэлгүүрэй мяханай лабаз соогуур үхэрэй, гахайн тарган мяхан үлгөөтэй. Тэдэнэй эээд үнэн сэхэ ажалаараа үдхэһэн өөһэдынгөө малай мяха хотынгоо зондо худалдахадаа тэдэнэй эрилтые хангажа байһандаа ханамжатай.

Дэлгүүр дээрэ мяха наймаалжа байһан Сэлэнгын Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой хониш hон Цыретор Бальжиев отарынгаа хонишодой амжалта тухай, колхозойнгоо ниитын үйлэдбэриин ургаһанай ашаар колхозникуудай абадаг түлбэри улам нэмэжэ, ехэ юумэ худалдан абадаг болоһон тухайнь хөөрэнэ:

— Айлнуудай гэртэ табигдаһан гоё гоё мебель тухай хэлээд яахамнайб. Тэрэниие ороһон лэ айлдаа харахат. Радиоприемник, телевизор, магнитофон, хубсаһа угаадаг, оёдог, һүнэй зөөхэй илгадаг машинанууд захаһаа абаһаар айлнуудта бии болонхой. Мотоциклтайшье хүнүүд олон, автомобильтайшье айлайхи бии,— гэжэ тэрэ хэлэнэ.— Өөрөөшье мотоциклтай болохо һанаан бии,— гэхэ юм.

Хориин аймагай Первомайска совхозой малшан Жамбалдоржо Биликтуевтан гүүртынгээ малые һайнаар харууһалхынгаа хажуугаар тэжээлынь өөһэдөө бэлдэдэг, байрыень баридаг, заһадаг байһаараа эрхим ажалшан гэжэ тоологдоно. Хэһэн хүдэлмэриингөө түлөө ехэ түлбэридэ хүртэдэг. Тиигэжэ олоһон мүнгөөрөө гэрэй хэрэгсэл түгэс түхеэрхэһөө гадна, «Волга» автомашинатай болоһон байха. Иимэ хүнүүд республика соомнай үсөөн бэшэ ааб даа.

Совет худалдаа наймаан хүдөө нютагуудта үргэнөөр дэлгэржэ, нютаг бүхэндэ эд бараанай, эдеэ хоолой магазинууд нээгдэнхэй. Арад зон хэрэгтэй юумэеэ дайралдаһан газарһаа абаха аргатай болоо.

Гансахан Буркоопсоюз республикынгаа хүдөөгэй ажалшадые культурна ажаһуудалай хэрэгсэлээр хангаха талаар ехэ юумэ худалдана. Байгша оной эхинһээ хойшо 462 хүниие элдэб маркын мотоциклтай, 88 хүниие мотороллертой, 13 хүниие хүнгэн автомашинатай болгоһон байна. Гадна 351 телевизор, 1754 радиоприемник, радиоло, 164 электрохолодильник, хубсаһа угаадаг 860 машина арад зондоо худалдаа. Жэл, квартал, һара, үдэр бүхэндэ хэды ехэ эд бараан худалдагданаб.

Арад зондоо баян дэлгэр байдал асарһан таба, долоон жэлнүүдэй аша үрөөр ажаһуудалнай танигдахаар бэшэ тэшха ондоо болон хубилаа. Шэнэ табан жэлдэ арад зоной ажана тэнюун байдалай эрилтые худалдаа наймаанай улам үргэнөөр хангаха хараа табигдаа.

Н. ЦЫБЕНОВ.

„ЗУНАЙ САГ ДУЛААХАН, ЗУГААЛХАДА ХҮХЮУН"

«Бидэнэр аян замдаа һайн ябажа, «Орленок» гэжэ үзэсхэлэн гоё газартаа хүрөөбди. Амаршалагша: пионернүүд».

Иимэ удхатай телеграмма майн 30-да ВЛКСМ-эй обкомой нэрэ дээрэ абтаһан байна. Манай республикаһаа пионернүүдэй амардаг Закавказиин «Орленок» гэжэ лагерьта эльгээгдэһэн 32 пионернүүдһээ энэ телеграмма ерээ бшуу.

Он жэлнүүдэй үнгэрхэ түргэн, һониншье гээшэнь. Мүнөө эдэ 32 пионернүүдэй телеграмма уншахадаа, бидэ тиихэдэ — буряадай түрүүшын пионернүүд Революциин талмай дээрэ майн һайндэрэй жагсаалда хэбаадалсажа, хотынгоо ажалшадые ехэтэ баясуулһанаа һананабди, — гэжэ 1923 оной майн нэгэнэй һайндэрэй жагсаалда хабаадалсаһан Александр Михайлович Игумнов Зоя Афанасьевна Гаськова хоёр хөөрэнэ.

Түрүүшын пионернүүд. Баһал энэмнай өөрын түүхэ, домогоор баян. Тиихэдэ манай республикын тогтоһон жэлдэ пионернүүд гэхэдэ, миин лэ хургаа даража тоолохоор байһан ааб даа.

Пионернүүдэй энэ отряд, хамтадаа табяад хүбүүд, басагад амаралтын байшанда ошожо, түрүүшынхеэ амаржа, зулгы зохид зунай сэбэр агаарта сэнгэжэ ябаха эхи табиһан байгаа. Республика дотор пионернүүдэй эмхи байгуулалсаһан эдэнэрнай амаралтада гараха болонхойнууд. Александр Михайловичнай мүнөө 57 наһатай, сарюун хүнгэн зандаа, өөрынгөө дүршэлдэ залуушуулые һургана. Республикын үнинэй шатаршадай нэгэн болоһон Александр Михайловичын басаган — Люба мүнөө Томск городой политехническэ институтда һурана. Тиихэдээ сүлөөтэй сагтаа шатараар наадажа, республика дотороо мэдээжэ болохоһоо гадна, Сибириин эхэнэр шатаршадай дунда түрүү һууринуудай нэгые эзэлэлсэжэ ябадаг. Хүбүүниинь—Валерий Александрович мүнөө хотын нэгэ предприятида мастераар хүдэлнэ.

— Би хүбүүн басаган хоёроо шатарта һургахаһаа гадна, ашанараараа шатар наадажа һуудаг болооб,—гэжэ Александр Михайлович хөөрэнэ.

Дээдэ Онгостойдо амарһан эдэнэр түрүүшынгээ жэлдэ өөрын хубсаһа хунар, хэбтэри дэбдихэрээ гэртэһээ абаашажа ошодог байгаа. Харин мүнөө...

Зоя Афанасьевна жараяа шахажа ябабашье һаа, хүдэлһэн зандаа, хүнгэн. Хотын гурбадахи саадта хүмүүжүүлэгшээр 16-дахи жэлээ хүдэлжэ ябана.

Республика доторнай эдэ үдэрнүүдтэ пионернүүдэй 36 лагерь нээгдэхээр бэлэн болонхой. Энээнһээ гадна, эдир аяншалагшадай баазада ахалагша классай һурагшад энэ жэлдэ амарха болонхой. Энэ баазань үзэсхэлэн гоё байгаалитай Максимиха тосхон шадар эмхидхэгдэһэн. Мүн «Байкал» гэжэ пионернүүдэй лагериин баазада аха наһанай һурагшад амарха болоно. Республикын колхоз, совхозуудай хүдэлмэришэдэй һурагшад, ехэнхидээ ахалагша классай һурагшад агрохимическэ лагерьта амархадаа, тэндээ үйлэдбэриин практика гаража байха аргатай. Мүн энэ жэлһээ оборонын, спортын, бэеэ бэхижүүлгын болон ажалай лагерь нээгдэхээр хараалагдаба. Эндэ хамтадаа 900 хүн амарха болоно.

Хамтадаа бүхы республика дотор нэгэдэхиһээ наймадахи класс хүрэтэр 24 мянган һурагшад амархань. Энээнһээ гадна холын аяншалга болон экскурсида аяар 170 мянган һурагшад хабаадалсажа, хизаар оронойнгоо байгаалиин баялиттай танилсаха аргатай. Эдэ бүгэдые үнгэргэхэ, түхеэрхын тула гүрэн 437800 түхэриг мүнгэ һомолһон байна.

Пионернүүдэй намжаа зунай сагые хүхюун сэнгэлигээр үнгэргэжэ, һайнаар амаржа ерэхынь тула эдэнэрэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулжа байха пионер вожатанууд, хүмүүжүүлэгшэдтэй, медицинскэ болон эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдтэй хэдэ хэдэн үдэрэй семинар үнгэргэгдэһэн байна.

Энээнэй хажуугаар хүдэлмэриин наһа гүйсөөгүй эдиршүүл, мүнөө предприятинуудта ажаллажа ябагшад тусхай путёвко абажа, амаралтын байшангуудта эльгээгдэдэг болоһон.

Ерэхэ жэлһээ тусхай санаторно лагерь нээгдэхээр хараалагдаад мүнөө бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэгдэжэ эхилбэ. Тэрэшэлэн хүдөө нютагуудай ажалшад үхибүүдээ зунай үедэ һайнаар амаруулхын тула ехэхэн оролдолго, үүсхэл гаргажа байдаг. Жэшээнь, Хориин аймагай ажалшад үнгэрэгшэ жэлдэ өөһэдынгөө хүсөөр 267 хүнэй һууритай гоё һайхан лагерь түхеэржэ, һурагшадтаа бэлэглэһэн байна. Энэ жэлдэ Кабанскын аймагта 120 хүнэй һууритай мүн тиимэ лагерь түхеэрэгдэжэ эхилбэ. Эдэ бүгэдые хаража, тооложо үзэхэдөө, нээрээшье он жэлнүүдэй үнгэрһыень мэдэншьегүй, һүүлдэ болоһон хойно һонирхожо, арад зонойнгоо туйлаһан ехэ амжалтаар омогорхожо, баясажа ябадаг һайн һайхан заншалтай болонхойбди.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

РЕСПУБЛИКЫН НЭГЭ ҮДЭР

ЗАМБИ ТҮБИИН ЗУГ ЗҮБХИС БҮХЭНҺӨӨ

ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО

Альга ташалгаар угтагдана

ОТТАВА, июниин 1. (ТАСС). Ехэ театрай балетнэ бүлэг Монреальда гастролёо дүүргэбэ. Тус бүлэгэй наадахые харахаяа 15 мянга үлүүтэй хүн ерээ. Монреалиинхид совет баледэй мастернуудые тон хани халуунаар угтаба. Тэндэхи нэгэ газетын бэшэһэнэй ёһоор, эдэнэй гастроль «нэрьемэ шанга альга ташалгаар угтагдажа үнгэрөө». Совет артистнууд Ванкуверидэ хэдэн зүжэг, концертнүүдые табиха юм.

Бүгэдэ ниитын гэрдэлгэ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Американска «сүлөөтэ» общество гэдэг дотор бүгэдэ ниитын гэрдэлгэ мүрдэлгэ хэгдэдэг байна. Бэе хүсэһэн олонхи американецуудай хойноһоо гэрдэлгэ хэгдэдэг, хүн бүхэндэ гэхээр нюуса «хэрэг» бэлдэгдэдэг болонхой. Хүнэй намтар, телефоноор хөөрэлдэһые шагнаһан тэмдэглэлнүүд, политическэ хараа бодол тухай, хэр зэргын мүнгэ зөөритэй, бүлэ дотороо ямар харилсаатай байһан тухай мэдээнүүд гэхэ мэтэ тэрэ «хэрэг» доторнь хуули бусаар суглуулагдана.

Правительственна зургаанууд, энгэй эмхинүүд гэрдэлгэ хэжэ, ехэ ашаг олзо оруулдаг байна. «Вашингтон Пост» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, американецуудай хойноһоо адаглан гэрдэлгын албан һүүлэй үедэ ехээр үргэдхэгдөөд, угаа ехэ мүнгэ зөөри гаргашалагдана. Мүрдэлгэ хэдэг федеральна бюро (ФБР) нёдондо жэл энэ хэрэгтэ 145 миллион доллар гаргашалһан (бүхы бюджедынь 170 миллион доллар юм), оборонын министерство—45 миллион, налогуудые суглуулдаг управлени—10,3 миллион, атомай хүсэ ашаглаха комисси—5,6 миллион доллар гаргашалаа һэн.

Гуэдэхи байдал

ХАНОЙ, июниин 1. (ТАСС). «Революциин түлөө тэмсэгшэ студентнэрэй совет» хоёр һара үлүүтэй соо Гуэ хотын радиостанциие мэдэлдээ барижа байгаа. Тиихэдээ Сайгоной сэрэгэй хунтые унагаахын түлөө тэмсэгшэ центральна Вьетнамай патриодуудай номнол хэхэ зэбсэг болоо. Урда Вьетнамда США-гай баримталан бэелүүлжэ байгаа хорото муухай политикые элишэлээ. Энэ радиогой дамжуулдаг маршаар үглөөнэй дамжуулгаа эхилдэг. «Энэ хадаа үнэнтэ сүлөөгэй үгэ» гэһэн уряанууд мүнөөдөө дуулдахаяа болёод байна. Буһалгаалан бодоһон студентнүүд үсэгэлдэр үдэшэ городой засагаархидта буулта хэбэ.

Иимэ шиидхэбэри абахынь урда тээ олон ушарнууд тохёолдоо. Радиостанцияа солдадуудһаа хамгаалхын тула тэрэниие тойруулан баррикада бодхоогоо. Сэрэгэй засагаархидта зэбсэгээ тушаагты гэһэн хотын мэрэй эрилтые дүүргэхэеэ студентнэр арсаһан юм.

Конгодо (Леопольдвиль) юун болоноб?

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Гүрэнэй урбалта хэхэ һэдэлгэдэ хабаадагшадые Бельги тухиран дэмжэдэг байгаа гэжэ Леопольдвилиин радио гэмнэнэ. Леопольдвильда байдаг Бельгиин посольствын гурбадахи секретарь Ренсу гэгшэ үгэсэгшэдэй ба Бельгиин хоорондо харилсаа эмхидхэдэг, Конгодохи (Леопольдвиль) Бельгиин тагнуулай алба ударидадаг байгаа. Энэ оронһоо 24 час соо гаража ошохыень Ренсуда дурадхагдаа.

Конгын (Леопольдвиль) сэрэгэй трибунал «гүрэнэй аюулгүй байдалда хоро хүргөө», президент Мобуту гэгшые алаха ябуулга хээ гэжэ гэмнэгдэһэн агсан министрнүүд Жером Анани, Эварист Кимба, Эммануэль Бамба, Александр Маламба гэгшэдэй хэрэг хаража үзэбэ. Хорото үгэсэлгэдэ хабаадагшадые саазалха гэжэ трибунал шиидхээ.

Кенидэ онсо хуулиин проект абтаа

ПАРИЖ, июниин 1. (ТАСС). Кениин парламентын түлөөлэгшэдэй палата «ниитын аюулгүйе сахиха» тухай конституционно тусхай хуулиин проектые үсэгэлдэр түрүүшын уншалгаар баталан абаба. Энэнь президент Джомо Кениатада үргэн ехэ эрхэ түлөөлэлгэ олгоно. Тэрэ тоодо: хүниие түрмэдэ хааха, элдэб янзын политическэ хүдэлөө хизаарлаха ба хорихо, онсо байдал соносхохо шиидхэбэринүүдые гаргаха эрхэтэй болохо юм ха. Энээн тухай Франс Пресс агентствын корреспондент Найробиһоо мэдээсэбэ.

Тус хуулиин проектын эсэслэн баталагдахада, Кениин президент өөрынгөө үзэмжөөр хэблэлэй цензура тогтоохо, ороной хуули гаргадаг дээдэ зургааниие хинан байсааха аргатай болохо байна.

Үгэ хэлэлгын үедэ парламентын хэдэн гэшүүд шэнэ хуулиин проект баталан абахые буруушаагаа.

1075 самолёт үгы хэгдээ

Хүсэд тододхогдоогүй мэдээнэй ёһоор, Хойто Вьетнамай элдэб районуудта майн 31-нэй үдэр американска долоон самолёт унагаагдаа гэжэ ВИА агентство мэдээсэбэ. Хойто Вьетнамые США-гай авиациин бомбодон добтолжо эхилһэн сагһаа хойшо американска 1075 самолёт унагаагдаһан байна.

(ТАСС).

Азиин, Африкын, Латиин Америкын арадуудай һанал нэгэдхэхэ эмхиин гүйсэдхэхы секретариат байгуулагдаа

Азиин, Африкын, Латиин Америкын арадуудай һанал нэгэдхэхэ эмхиин гүйсэдхэхы секретариат байгуулха зорилготой суглаан Гаванада болобо. Тэрээндэ 12 ороной түлөөлэгшэд хабаадаа. Гүйсэдхэхы секретариадай генеральна секретаряар Кубын түлөөлэгшэ Османи Сьенфуэгос томилогдобо.

Англиин суута кинематографист Чарли Чаплин һая Джеральдина басагантаяа эбтээ ороо. Хориһоор байтарнь кинодо наадахам гээд, басаган зүрижэ, эбээ таһарһан байгаа.

Чаплинай мүнөө буулгажа байһан «Гонг-Конгын графиня» гэжэ фильм буулгажа байха үедэнь Лондондо энэ эбтээ оролгон болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: суута актёр басагантаяа.

Кейстон—ТАСС-ай фото.

һургаалай һайн—һургуулиһаа,
һурагшын һайн—багшаһаа.
(Аман үгэ)

БАГША

— Хэнэйбши, хүбүүхэн?
— Баабайн.
— Обогшни хэм?
— Доржиев.
— Нэрэшни?
— Володя.
— Хэдытэйбши?

Хүбүүн долоон хургаа харуулна...

Иимэрхүү хөөрэлдөө урзанда намар Үлэгшэнэй һургуулиин газаа дуулаа һэм. Үндэр, набтараараа нэгэл жиирэй хүбүүд, басагад. Һурагшын формонуудые түрүүшынхеэ үмдэһэн гэжэ абаһаар мэдэгдэнэ. Эндэ тэндээ хүлхыһэн, үлүү гараһан, гартаа бариһан сүүмхэнүүдынь арайл газар шударнагүй хэбэртэй, бэе бэеэ дайрасалдан, зэргэлүүлээд байлгахаданы урда хойно, холо ойро зогсонод. Эдэмнай һургуулиин богоһо түрүүшынхеэ алхахаа ерээшүүл байгаа.

Эдэниие хүмүүжүүлжэ, «хүлыень дүрөөдэ, гарыень ганзагада хүргэхэ» хэрэгтэ түрэлхидһөөнь өөрэгүй анхарал оролдолгоёо, мэргэжэл шадабаряа хандуулха хүн багша гээшэ ааб даа. Багша... Энэ үгын булаг мэтэ баргдашагүй эхитэй, далай мэтэ дуурашагүй долгитой, дайда мэтэ дабагдашагүй уула, күнзэгы удхатай, сэдьхэл зүрхэнэй шэмэг, үе наһанай залуур болодогыень ойлгоходоо, саг үргэлжэл, бэрхэшээлэйшье болоходо—багшаяа, бэлэншэгээршье ябахадаа—багшаяал дурдадаг гээшэбди.

«Эхэһээ эрдэмтэй түрэдэггүй, эрдэмдэ һурадаг юм» гэһэн арадай аман үгэ тоншье һаа мэргэн. Эрдэмэй дээжэ анха түрүүн багшаһаал амсадаг гээшэ бэзэ. Тиимэл хаданы «А» үзэг, арба тоо һургаһан багшаяа бага балшарһаа захалаад баабай, таабай болотороо мартангүй, магтажа ябана ха юм бибди.

Дээрэ хэлэгдэһэн гуша гаран үхибүүдһээ: «хэнэйбши, хэдытэйбши?» гэжэ асуужа байһан хүмнай 20 гаран жэлэй туршада һургуулиин эхин классуудта багшалдаг Цыпэ Санжиевна Очирова гээшэ. Дүрбэн жэл удаа болоод лэ, баһал: «Обогшни хэм, нэрэшни хэм?» гэһэн асуудалаар өөрынгөө шэнэ танилнуудтай уулзадаг заншалтай юм. Нэгэдэхи классһаа эхилжэ, табадахи хүрэтэрнь һургаалай далайн онгосо барюулжа табяад, дахинаал эхилдэг байха.

— Энээнһээ һайхан, һонин, харюусалгатайшье ажал бии юм гэжэ һанадаггүйб. Хүниие хүн болгожо, наһанайнь замай эхиндэ оруулха гээшэ юунһээшье нангин хэрэг гээшэ гэжэ өөрынгөө багша Ефим Тимофеевич Питерскиин хэлэһые һанан һанан ябадагби,—гэжэ Цыпэ Санжиевна хөөрэдэг.

Үнэндөөшье, энэ багша саг үргэлжэл хүүгэдэй дунда байлсадаг юм. Зунайнгаа амаралтын үедэ «Красный Октябрь» колхозой түхеэрһэн пионернүүдэй лагерьта хүдэлдэг. Энэ лагерь эмхидхэхын тула Ц. С. Очирова бусад багшанартайгаа хамта яһала оролдолго гаргалсаһан байха. Түрүүшын 4 жэлэй туршада зуниинь гуша гаран лэ хүүгэдые амаруулдаг байһанаа мүнөө 30—30-аар хоёр удаа амаруулна. Эндэ һайнаар һурадаг, түрүү колхозникуудай үхибүүд үбһэндэ гарахынгаа урда тээ амардаг.

Цыпэ Санжиевнагай һурагшад мэдэрэл һайнтай, ажалда оншотой, һүбэлгэнүүд. Тиимэшье байгаагүйдөө арганьгүй. Энэ багша өөрөө саг үргэлжэ хүүгэдээрээ энэ тэрэ юумэ хэдэг, гэр бүлэтэйнь нягта холбоотой байдаг, байгаали болон орон нютагайнгаа баялиг шэнжэлхэ, ажал хүдэлмэриин оньһо олгохо тухай ходо доол оролдодог гээшэ.

Багша Очирова мүн һургуулиингаа хүдэлмэриин хажуугаар ниитын ажалда эдэбхитэй хүн юм. Нютагайнгаа эхэнэрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ, колхозой парткомой гэшүүн, һургуулиингаа партгруппын секретарь, сомсоведэй депутат. Эдэ тушаалнуудаа ажалдань һаад болодоггүй, сагаа зүбөөр хубаарилжа шададаг тула, алинииеньшье зохилдуулдаг.

«Һунгама баян—һургаал, эрхим баян—эрдэм» гээшэдэ манай ерээдүйн һаруул һайхан үе саг— коммунизм байгуулха залуу үетэниие хүмүүжүүлгэдэ бүхы наһаяа зорюулһан энэ багшын сусаршагүй ажал олон түмэндэ мэдээжэ болонхой. «Арадай гэгээрэлэй отличник», «РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багша» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдынь олохоншье юумэн, ехэшье габьяа тухайнь гэршэлнэ.

Мүнөө багша Очировагай хүтэлбэрилдэг Үлэгшэн нютагай эхэнэрнүүдэй соведэй гэшүүд агитаторнуудтай хамта КПСС-эй XXIII съездын, мүн болохоёо байһан СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай ойлгууламжын хүдэлмэри арад зоной дунда үргэнөөр ябуулжа байна.

Д. АЮШЕЕВ.

Спорт

ШАТАРШАДАЙ МҮРЫСӨӨН

«Урожай» бүлгэмэй Яруунын районой совет шатараар өөһэд хоорондоо түрүү һуури эзэлэлгын хоёр үдэрэй мүрысөө үнгэргэбэ. Нааданда нэгэдэхи разрядай 3 шатаршад, хоёрдохи, гурбадахи разрядай 8 шатаршад хабаадалсаһан байна.

Шангаар тулалдажа наадаһанай һүүлээр Эгэтын интернат-һургуулиин багша Бато Цырендылыков илажа, нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Тэрэ нэгэшье хүндэ шүүгдэнгүй, хоёр хүнтэй тэнсэжэ наадаа. Цырендылыковһээ нэгэ очкогоор гээгдэһэн Можайкын һургуулиин багша Пурбо Гармаев хоёрдохи һуурида. Гурбадахи һуури Исэнгын совхозой түлөөлэгшэ Валерий Давыдов эзэлээ.

Илагша эдэ гурбанда спортсоведэй грамота барюулагдаа.

В. БАЙБОРОДИН.

АЯНШАЛАГШАД

Дээдэ Онгостой. Хотын ажалшадай сүлөөтэй сагтаа эндэ ерэжэ амардаг үзэсхэлэн гоё энэ газарта аяншалагшад майхануудаа татажа эхилбэ. Эдэнэрнай спортын али бүлгэмэй аяншалагшад бэ?

Городой училищи, техникумүүдэй спортсменүүдэй долоодохи спартакиадада хабаадагшад. Эдэнэр хоорондоо хэдэн үдэрэй туршада һонирхолтой мүрысөө үнгэргэбэ. Басагадай дунда эстафетэ дамжуулгаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ багшанарай училищиин команда һайн амжалта туйлаһан байна. Эдэнэр дүн хамтадань 29 минута 10 секунда харуулаашье һаа, хоёр минута 30 секундын ялада ороно. Юуб гэхэдэ, географяар муу мэдэхэ байжа ялада ороһон байгаа. Удаадахи һууринуудта медицинскэ училищиин, хүдөө ажахын техникумэй команданууд гараһан. Хүбүүд сооһоо эстафетэ дамжуулгаар болоһон урилдаанда баһал багшанарай училищиин команда шалгараа.

Хоёр үдэрэй мүрысөөнэй дүн гаргахада багшанарай училищиин басагадай команда шалгаржа, дамжуулгын шан абана. Хүбүүд сооһоо медицинскэ училищиинхид эрхимлээ.

Н. ИВАНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Мүнөөдэрэй газетэ «Республикын нэгэ үдэр» гэһэн гаршаг доро хэблэгдэбэ.

Нэгэдэхи хуудаһанда: Хабаровскын хизаарта Ленинэй орден барюулга тухай тоосоон; Ю. Игумновай «Куналейн зоригжолто байдал» гэһэн статья.

Хоёрдохи хуудаһанда: Ю. Корկиной «Түрэл газарай шэнэ шэнжэ» гэһэн корреспонденци; А. Хабеевагай «Һайн һайхан заншалнууд» гэһэн корреспонденци; хилын саанахи һонинууд.

Гурбадахи хуудаһанда: А. Митниковэй «Баатар ажалай амисхаал» гэһэн корреспонденци; оперо, баледэй театрай главна балетмейстер Марк Мнацаканянтай «Мүнхэ шолмос» гэжэ шэнэ балет тухай газетын корреспондентын хөөрэлдөөн.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Т. Громовагай «Хоорондохи зайень саг холодуулаа» гэһэн корреспонденци; СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат Б. З. Поздеевэй һунгагшадтаяа уулзажа байһан тухай мэдээсэл.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов —24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н01714. Зак. № 486.